

KYVYT

käyttöön

Kokemusasiantuntijuus
osallisuuden
edistäjänä 11

Digisovellukset
työllistymisen
tukena 14

Suolistosairaus
ei pakottanut
vaihtamaan työtä

Kyvyt käyttöön
-lehti
uudistuu

Yksilölliset tuen tarpeet aina huomioitava

Vates-säätiön tavoitteet kevään vaaleissa ovat paitsi vaikuttamistavoitteita, myös pitkän tähtäimen kehittämissuuntia. Yhteiskunnallisten muutosten käänneissä haluamme ylläpitää selkeitä linjauksia osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen edistämiseksi. Yksi linjauksemme on, että koulutuspolku toiselta asteelta työelämään on varmistettava, jotta ammattiin valmistuvat nuoret löytävät paikkansa työelämässä. Nuoren ensimmäinen kosketus työelämään on ensimmäisen työkokemuksen tarjoava työnantaja. Sillä, miten tämä ottaa huomioon nuoren työntekijän osaamisen ja henkilökohtaiset ominaisuudet, voi olla merkitystä koko työuralle. Esimerkiksi OPTY-hankkeessa (sivu 17) kehitetään ryhmämuotoista työhönvalmennusmallia, jossa huomioidaan aiempaa paremmin valmentautujat ja heidän tuen tarpeensa. Tästä on hyötyä työnantajillekin.

OECD:n vasta julkaistun maaraportin mukaan Suomen on pyrittävä yksinkertaistamaan tukijärjestelmäänsä ja kannustettava nuoria työnhakijoita, jotta työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien alle 30-vuotiaiden NEET-nuorten osuus pieneneisi. Eri toimialojen tuet tulee sovittaa yhteen siten, että ne kannustavat nuorta ammattiin pätevöittävään koulutukseen ja työnhakuun. Maaraportissa todetaan, että erityisesti osaamistasoltaan heikommat nuoret kohtaavat Suomessa vaikeuksia työmarkkinoilla.

Näin kesän kynnyksellä kannustankin työnantajia ottamaan nuoria töihin oppimaan työyhteisön toimintatapoja ja tarjoamaan usein ensimmäisen kosketuksen työn tekemiseen.

Vuoden 2018 alussa Suomessa tuli voimaan työttömyysturvan ns. aktiivimalli. Mallin tavoitteena on kannustaa lyhyidenkin määräaikaistöiden vastaanottamiseen, ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä ja lisätä työllisyyttä. Aktiivimallin vaikutuksia arvioivassa väliraportissa todetaan, että vaikka työttömyyden aikainen työskentely ja ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta poistuminen yleistyivät mallin käyttöönoton jälkeen, on kyse osittain työllisyystilanteen paranemisen ja muiden uudistusten vaikutuksista. TE-toimistojen asiantuntijat ovatkin todenneet, että aktiivimalli nykyisessä muodossaan ei ole tarkoituksenmukainen tapa edistää työllisyyttä. Työttömillä on erilaiset edellytykset ja mahdollisuudet täyttää aktiiviehto joko yksilöllisistä tai sosiaalisista syistä.

Juuri yksilöllisten ominaisuuksien huomioon ottaminen on tärkeää erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden työllistämisen toimenpiteissä. Autismikirjon henkilölle sopiva toimintatapa ei aina toimi mielenterveyskuntoutujalle. Työelämään siirtymisen tukena esimerkiksi työhönvalmentajan apu voi olla korvaamaton. Työhönvalmentaja sukkuloi työnantajan, työntekijän, TE-toimiston ja etuusjärjestelmien välillä siten, että kokonaisprosessi helpottuu ja työhön siirtymisestä tulee hyvä kokemus kaikille. Tuettu työhönvalmennus on myös yksi hallituksen OTE-kärkihankkeeseen kuuluneen Mallit työllistymiseen ja osallisuuteen -projektin tuloksiin perustuva suositus. Se on tehokas keino tukea heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja vammaisten henkilöiden työllistymistä. Tästä voit lukea lisää sivuilta 18 - 21. 🚫

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja, Vates-säätiö sr

KYVYIT käyttöön

Kyvyt käyttöön on osatyökykyisten työllistymisen erikoislehti, joka edistää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden työllistymistä, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Lehti on ilmestynyt vuodesta 1997 lähtien.

Päätoimittaja:
Jaana Pakarinen

Toimitussihteeri:
Kati Savela, p. 044 587 9568
kati.savela@vates.fi
ISSN 2242-6043 (painettu)
ISSN 2242-6051 (verkkolehti)

Vates
säätiö sr

Julkaisija:
Vates-säätiö sr
PL 40, 00621 Helsinki
Oltermannintie 8, 00620 Helsinki

vates-saatio@vates.fi

www.vates.fi

 @vatessaatio

 @vatessaatio

 @kyvytkayttoon

 #kyvytkayttoon

Osoitteenmuutokset ja tilaukset:

Marianne Pentikäinen
P. 044 743 1929
marianne.pentikainen@vates.fi
Painos: 6 000 kpl

Painopaikka:

Savion Kirjapaino
Paperi: 115 g LumiSilk,
kansi 170 g LumiSilk

Lehden ulkoasu ja taitto:

Seppo Alanko
Tmi Riimunkantaja
Kansikuva: Terhi Vanha

Tulihan lehti oikealle henkilölle ja osoitteeseen? Haluatko tilata tai peruuttaa lehden?

OTA YHTEYTTÄ!

Marianne Pentikäinen
P. 044 743 1929
marianne.pentikainen@vates.fi

Pääkirjoitus

2

Hakalan tilalla Green Care on asukkaiden arkea – Osallistavaa toimintaa ja vertaisvalmennusta

4

Suolistosairauteni ei päättä, mitä työtä teen

8

Kokemusasiantuntijana jaan tukea, jollaista itse olen saanut

11

14

Digitaaliset sovellukset tasoittavat tietä työelämään

14

Unelmana palkkatyö yhä useammalle

17

Omien tarpeidensa mukaiset palvelut yhdeltä luukulta?

18

Kuvita työ, kuvita työhön ohjaus

22

17

Job Shadow Day'n kautta kirkossa viestitään monimuotoisesta työelämästä

24

Uuden Usein kysyttyä -osion ensimmäisenä aiheena palkkatuki

25

KeKo Extra -lehti tuo esiin järjestöjen yhteistyön merkityksen

26

Tilaa Viestinnän työkirja työhönvalmentajille

27

Vates-säätiön tapahtumia

28

Lyhyesti

30

Info

35

Kehitetään ja vaikutetaan yhdessä!

36

Työvalmentaja Johanna Kälvä on työskennellyt Hakalan tilalla kuusi vuotta. Kälvä tervehtii leikkauksessa ollutta hevosta, joka kaipaisi jo ulos.

Hakalan tilalla Green Care on asukkaiden arkea

Osallistavaa toimintaa ja vertaisvalmennusta

Eteva kuntayhtymän Hakalan tilalla Orimattilassa 15 erityistä tukea tarvitsevaa henkilöä osallistuu maatilan töihin kykyjensä mukaan. Luontolähtöinen toiminta on todistetusti suunnitelmallista, sillä sekä Hakalan tila että Hakamaan tila Nastolassa saivat viime marraskuussa Green Care -LuontoHoiva -laatumerkin. Sen saadakseen on kuvattava toiminta ja esimerkiksi se, miten se tukee asiakkaiden toimintakykyä ja osallisuutta. LuontoHoiva-laatumerkin voi saada vain julkisen sektorin järjestämisvastuulla oleva sosiaali- ja terveysalan luontoon tukeutuva palvelu.

Hakalan tilalla pienen hetken vietettyään on helppo päätellä, mikä on tämän päivän kohokohta. Illan sählytumausta odotellaan kovasti, ja voitto on mielessä. Keskiviikko onkin hakalalaisille perinteinen liikuntapäivä. Eteva kuntayhtymän Hakalan tila on asumisen ja päiväaikaisen toiminnan yksikkö. Siellä asuu ja on työtoiminnassa 15 henkilöä. Lisäksi tilalla työskentelee Etevan palkkatyössä kaksi apumiestä. Asukkaat ovat kehitysvammaisia tai muuten erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä.

Hakalan tila jäi Orimattilan kunnalle, kun sen omistajat kuolivat 1980-luvulla. Kunta siirsi tilan Uudenmaan erityishuoltopiiriin käyttöön kehitysvammaisten

henkilöiden palveluiden järjestämiseksi. Nykyinen maatilatoiminta alkoi vuonna 2012. Aiemmin siellä oli toimintakeskus, asuntola ja perhehoitoyksikkö.

– Kaikki asiakkaat osallistuvat päiväaikaiseen toimintaan. Työntekijät puolestaan osallistuvat sekä ohjaukseen että asumisen tukeen, vaikka heillä olisi päävastuu esimerkiksi jostain ohjauksen ryhmästä. Toiminta on osallistavaa ja yhteisöllistä, vastaava ohjaaja **Anne Nieminen-Lehto** kertoo toiminnan periaatteista.

Kahden tilan toimintaa on rakennettu rinta rinnan, mutta ei samanlaisiksi. Hakamaan tilalla Nastolassa on 20 asukaspaikkaa ja lisäksi muutama tilan ulkopuolelta töissä käyvä asiakas.

Laatumerkki pitkäjänteisestä kehittämistyöstä

Green Care on luontoon ja maaseutuym-
päristöön liittyvää ammatillista toimintaa, jolla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Green Care -tyyppinen eli luontoavusteinen toiminta aloitettiin Hakalan tilalla vuonna 2012, jolloin työntekijät alkoivat hankkia tietoa siitä, mitä Green Care käytännössä on.

– Samalla mietittiin, mihin suuntaan tilaa haluttaisiin kehittää. Muutama ohjaaja on opiskellut toiminnan perusteet ja koulutusta on annettu tilallakin.

Loppuvuonna 2018 molemmat tilat saivat Green Care - LuontoHoiva -laatumerkin. Sen saadakseen julkisen sektorin sosiaali- ja terveysalan toimijan

pitää kuvata, mitä toimintaa tilalla on ja mihin vaikutuksiin sillä pyritään, millaista koulutusta henkilökunta on saanut ja miten toiminta täyttää kestävän kehityksen mittarit. Laatumerkki on voimassa kolme vuotta, jonka jälkeen se täytyy päivittää, jos haluaa sen pitää. Tällöin kerrotaan siitä, mitä uudistuksia toimintaan on tehty. LuontoHoiva-toimintaan kuuluu myös omavalvontasuunnitelma.

Anne Nieminen-Lehdon mukaan Suomessa ei ole kovin monta muuta tilaa, joka olisi saanut LuontoHoiva-laatumerkin.

Green Care – LuontoHoiva lyhyesti

Green Care -toiminnassa on kaksi toimintasuuntaa, LuontoHoiva ja LuontoVoima. LuontoHoiva tarkoittaa julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveysalan luontoon tukeutuvia palveluja. Ne on tarkoitettu etenkin työskentelyyn erityistä tukea tarvitsevien ihmisten kanssa. LuontoHoivan palvelut edellyttävät tuottajalta sosiaali- ja terveysalan koulutusta. Toiminnassa noudatetaan sosiaali- ja terveysalan lakeja ja säädöksiä. LuontoVoiman palvelut ovat puolestaan tarjolla kaikille eikä niiden tuottamiseen tarvitse olla sosiaali- ja terveysalan osaamista.

LuontoHoivan palveluihin osallistumisen tavoitteena on hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaisesti vahvistaa

- terveyttä
- toimintakykyä
- osallisuutta
- arjen hallintaa.

Lisätietoa:
<http://www.gcfinland.fi/>

Mikko Taimon päivän ensimmäinen työ on tällä kertaa taimien istutus. Kasvit pääsevät Hakalan omaan puutarhaan, paitsi äitienpäivänä äideille annetut kukat.

Lari Mäkelä on keittiövuorossa. Hän on valmistellut salaattia lounaalle ja tarjoilee välillä aamupäiväkahvit.

Merkin myöntäjän Green Care Finlandin mukaan merkki on tae siitä, että toimija on vastuullinen ja laadukas palveluntuottaja.

Eläimet motivoivat päivärtymiin

Kun Hakalaan tai Hakamaan on tulossa uusi asiakas, hän tulee aluksi tutustumaan paikkaan. Läheskään kaikilla ei ole käsitystä siitä, mitä maatilalla asuminen ja toimiminen tarkoittaa. Varsinaisten maatilan hoitoon liittyvien tehtävien lisäksi työtoimintaa on pesulassa, keittiössä ja siivouksen parissa. Tehtävät suunnitellaan sen mukaan, millainen asiakkaan tausta on. Osalla on peliriippuvuutta, mielenterveysongelmia tai ADHD.

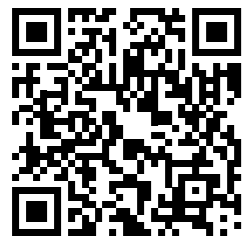
Monella on vuorokausirytmisi sekaisin, ja sen korjaaminen on ensimmäinen tavoite. Hakalan asiakkaat tulevat lapsuudenkodeista, kuntoutusyksiköistä, lastenkodeista. Jokainen kohdataan yksilökeskeisesti ja jokaiselle etsitään omaa toimintakykyä vastaavia töitä. Kaikki osallistuvat yhteisökokouksiin, joissa maatilojen tulevaa toimintaa suunnitellaan.

– Useilla eläimet on se juttu, joka heidät saa nousemaan aamulla sängystä. Pikkuhiljaa innostus muuhunkin kasvaa, kun rytmisi korjaantuu., Nieminen-Lehto kertoo.

Teuvo Rytönen rakastaa hevosten kanssa touhuamista. Hän toivoo löytävänsä työtä, jossa saisi olla eläinten kanssa, mutta muikin käy. Kaupan töistä hän ei niin välitä.

Katso asumisen tarinoita Hakalan tilalta, joka on julkaistu Kehitysvammaliiton vernerin.net-palvelussa.

<https://www.youtube.com/watch?v=JpA0k0luaQI&feature=youtu.be>

Eläinten ja kasvien hoidosta ei voi pitää taukoa. Sitä kautta hakalalaiset oppivat ottamaan vastuuta ja sitoutumaan tehtäviinsä.

Työvalmentajia yhteensä kolme

Hakalassa on yksi, Hakamaan tilalla kaksi työvalmentajaa. Työvalmentaja **Johanna Kälviä** on ollut Hakalassa kuusi vuotta. Muun muassa lomittajana toiminut Kälviä vastaa ulkotyöryhmästä, jossa hänellä on neljä asiakasta. Hänellä on apuohjaajana Jouko, joka toimii vertaisvalmentajana. Kälviä suoritti työvalmennuksen erikoissammattitutkinnon erikoissammattitutkinnon hiljattain Koulutuskeskus Salpaussessa. Työvalmentaja hallitsee esimerkiksi vammaispalveluiden asiakkaiden työllistämisen eri vaiheiden menetelmät.

Työvalmennuksessa asiakkaan kanssa mietitään työllistymisen polkua hänen toiveidensa ja tarpeidensa mukaisesti.

– Täällä asumista ja toimimista tuodaan asiakkaillemme esiin elämäntapana. Ei me korosteta, että tämä on nyt sitä Green Care -toimintaa. Kaikki tehtävät kuuluvat tilan normaaliin elämään ja ovat tavallisia maatilatoimia, Kälviä hymyilee.

– Mielestämme myös osallistava päivittäinen toiminta on tavallaan työvalmennusta, siinä harjoitellaan työelämässäkin tarvittavia taitoja, Nieminen-Lehto sanoo.

Vertaistuki osa päivien kulkua

Hakalan pihapiirissä kulkiessaan voi tosiaan kuulla hevosten himuntaa ja käydä tervehtimässä Onni-vuohta tai lampaita. Alpakoita, kanoja, kaneja ja kissojakin pääsee näkemään. Eläimet ovat monelle motivaation ja vuorovaikutuksen lähteitä. Niiden kanssa voi harjoitella kommunikaatiotaitoja.

– Työnteko ja kommunikointi rauhoittavat ihmistä, ne ovat välttämättömyys meidänkin asiakkaillemme.

Yhdellä laidalla pihaa on puutarha, joka odottaa kevättä ja ensimmäisiä siestimistöitä. Puutarha-avusteiseen toimintaan kuuluu taimien kasvatusta ja kädentaitojen harjoitusta luonnonmateriaaleista. **Mikko Taimo** on sisällä istuttamassa pelargonioita, ja kasvimaalle menevät taimet ovat jo istutusruukuissa. Pihalla voi bongata risueläimiä, joita varten **Jouko Latvanie-mi** lajittelee ja niputtaa risuja.

Jokainen tekee tietyn aikaa yhtä työtä, jotta oppii sen ja voi kokea onnistumisen ja osaamisen iloa. Tämä vaatii ja lisää keskittymiskykyä ja ryhmäytymistä. Toisten hyväksyntä hyvin tehdystä työstä on

Adnan Mujic ja Niko Ahovaara rakentavat kanille suojaverkkoa. Ahovaara on tullut Hakalaan tustustumisjaksoille.

tärkeää. Vertaistuella on iso merkitys, se vahvistaa ja kannustaa yrittämään.

Muutkin tulevat Hakalaan oppimaan

Työpäivä Hakalassa alkaa kello 9–10 ja päättyy kolmelta. Aamupäivisin tehdään maatilatoimia, eläinten hoitoa, pihatöitä, kuten ruohonleikkuuta, kerppujen keruuta eläimille, lumi- ja hiekoitustöitä sekä metsänhoitoa ja halonhakkuuta. Iltapäivällä on liikuntaa, rentoutusta, taide- ja lukupiiriä, musiikkituokio tai blogikerho ja niin edelleen. Kaikkien ei tarvitse osallistua kaikkeen, vaan jokaiselle etsitään mieluimmimmat toiminnot.

Latvaniemi on toinen tuetusti työllistyneistä. Hän hallitsee traktorilla ajamisen ja hoitaa tilalla tarvittavat kuljetustyöt, lumenauraukset ja heinien niiton eläimille. **Heikki Meriläinen** toimii puutarharyhmän tukena.

Koko porukka tekee usein retkiä tilan ulkopuolelle. Sählytumausten lisäksi he käyvät toisilla tiloilla. Hakamaalta tulee tänne Hakalaan väkeä tekemään puistotöitä. On pilkillä käyntiä, jääkiekkoa, kesäretkiä ja omaisille tai kaikille tarkoitettuja avointen ovien päiviä. Naapurikunnasta Mäntsälästä käy autismikirjon henkilöiden ryhmä kuntouttavassa työtoiminnassa.

Aamupäivällä työt katkaisee kahvitauko, jonka tarjoilut hoitavat tietysti asukkaat. Sen jälkeen päivä jatkuu muun muassa kaninhäkin rakentamisella ja urheilukisojen ”mitalien” tekemisellä. Illalla pelaamaan sählyä, joku vielä muistuttaa. ☺

HyvinVoi-hanke kehittää hyvinvointipalveluyrittäjyyttä

Luonnonvarakeskuksen koordinoimassa HyvinVoi- eli Maaseutuyrittäjyyden koordinaatiohankkeessa (2018 - 21) kehitetään luontoon ja maaseutuympäristöön perustuvaa hyvinvointipalveluyrittäjyyttä. Tällaisella yrittäjyydellä on läheiset yhdyspinnat sosiaali- ja terveysalan, (hyvinvointi)matkailun, TyHy-toiminnan, luonnontuotealan, kulttuurin ja liikunnan palveluyrittäjyyteen. Hanke jatkaa aiemman Green Care-koordinaatiohankkeen työtä.

Hyvinvointipalveluiden asiakasryhmät voivat olla esimerkiksi erityisryhmiä, erityisen tuen tarpeessa olevia, työhyvinvointiryhmiä tai tavanomaisia yksityisiä asiakkaita.

Hankkeen tavoitteena on, että luontoon ja maaseutuympäristöön perustuvien hyvinvointipalveluiden tunnettuus ja kysyntä kasvavat, alan toimintaedellytykset paranevat ja alan yrittäjyys lisääntyy.

HyvinVoi-hanketta koordinoi Luonnonvarakeskus ja sitä rahoittaa Euroopan Maaseuturahaston Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma. Vates-säätiöllä on edustus hankkeen ohjausryhmässä.

Marjo Uutinen tekee ensihoitajana vuorotyötä. Valvominen ottaa voimille, mutta hän on opetellut nukkumaan yövuorojen jälkeen.

Suolistosairauteni ei päätä, mitä työtä teen

Diagnoosi suolistosairaudesta oli järkytys Marjo Uutiselle. Ensihoitajan työ on epäsäännöllistä, mutta hän päätti jatkaa jaksamisensa mukaan. Hän ei ole joutunut juurikaan olemaan poissa töistä. Työtovereille hän päätti kertoa sairaudestaan, jotta tiheä vessassa käynti ei herättäisi ihmetystä.

Ensihoitaja Marjo Uutisen työvuoro on ollut kiireinen. Kevätsesonki on Kolarissa Ylläksen kupeessa parhaimmillaan ja kunnan asukasluku on moninkertainen. Myös ambulanssikeikoissa on sesonki ja silloin tehtävien kirjo on entistä laajempi. Uutinen on työskennellyt seitsemän vuotta pääsääntöisesti ensihoitajana.

– Ennen tätä työskentelin sairaanhoitajana Hyvinkäällä päivystyksessä ja myös silloin tein keikkaluontoisesti ensihoitajan töitä. Asun Rovaniemellä, mutta työpaikkani on Kolarissa. Olen Lapin sairaanhoitopiiriin ensihoitaja.

Työvuorolistan rytmitys on selkeä. 12 tuntia aktiivisia, 12 tuntia varalla, 24 tuntia aktiivisena. Sen jälkeen nukkumapäivä ja kolme vapaata.

Vuonna 2005 lokakuussa Uutisen elämään tulivat suolisto-oireet.

– Odotin toista lastani. Juoksin lääkäriä ja kaikki oireet laitettiin aluksi raskauden piikkiin. Helmikuussa 2006 sain alustavan diagnoosin, mutta vasta heinäkuussa synnytyksen jälkeen suolistoni tähytettiin ja diagnoosi haavaisesta paksunsuolentulehduksesta varmistui.

Diagnoosi oli shokki.

– Iski hirveä paniikki, koska hoitamaton suolistosairaus kasvattaa paksunsuolen syöpäriskiä. Kymmenen prosentin mahdollisuus on myös sairauden periyymiselle, Marjo Uutinen muistelee diagnoosin jälkeistä aikaa.

Tukea läheisiltä ja vertaistukiryhmästä

– Olen aina ollut vatsalla reagoija. Vuonna 2006 ei vielä hirveästi puhuttu missään suolistosairauksista. Akuuttivaiheessa lääkitys oli raju ja vessaan ei aina ehtinyt, vaikka vessa oli vieressä. Silloin tuntui, että eihän koko elämästä tule mitään, jos koko elämä menee sen mukaan, onko vessa lähellä ja ehtiikö sittenkään, Uutinen kertoo tunnelmiaan.

Tukea hän on saanut sekä läheisiltä että Facebookin vertaistukiryhmästä. Lääkitys, ruokavalio ja arjen rytmit ovat tehneet elämästä tasapainoisempaa.

Uutinen oli diagnoosin tullessa töissä päiväkodissa, josta oli äitiyslomalla. Keväällä 2009 kahden pienen lapsen äiti päätti, että työltä pitää saada vastapainoa kotiarjelle. Hän haki ja pääsi opiskelemaan sairaanhoitajaksi.

– Opiskelin sairaanhoitaja-terveydenhoitajaksi 2009 - 2011, jonka jälkeen tein sairaanhoitajan töitä Nurmijärvellä.

– Tiesin jonkun verran sairaudestani opintojeni myötä, mutta paljon hain tietoa netistä. Apua en saanut oikein mistään. Sitten tuttavallani todettiin sama sairaus ja hänen kanssaan keskustelimme paljon. Diagnoosi oli hämmäyttävä sekä itselleni että läheisilleni. Apua olisi tarvinnut sekä asian käsittelemiseen että moniin käytännön asioihin.

Stressi voi pahentaa oireita. Lisäksi tulehduksellisiin suolistosairauksiin voi liittyä liittänoireita, kuten nivelkipuja, nivelulehdusta, selkärankareumaa sekä iho- ja silmänsairauksia.

Lääkäri ei suositellut enää ensihoitajan työtä

Kun lääkäri kuuli Uutisen ammatin, hän totesi heti, että tämä ei tule enää tekemään kolmivuorotyötä, sillä yöunen on oltava säännöllistä.

– Päätin kuitenkin, että teen ihan niin kuin itse haluan ja itsestä parhaalta tuntuu. Alkuun oli vaikea kertoa työkavereille omasta sairaudesta, se oli kauhean noloa. Aikuinen ihminen, eikä pidätyskykyä. Nöyryyttävää oli myös hätistellä työkaveria vessasta.

Kun akuuttivaihe iski ensimmäisen kerran kunnolla, Uutinen oli pitkällä sairauslomalla. Hän kuuli kommentteja siitä, kuinka on sairauslomalla, vaikkei ole edes kipeän näköinen. Kortisonilääkitys turvotti lopulta niin, että tuntemattomatkin tiedustelivat laskettua aikaa.

– Lisäksi joku saattoi ihmetellä, miten ihminen päästää itsensä tuohon kuntoon, hän hymähtää.

Työssä sujuu kuitenkin hyvin.

– Kolarissa on ensihoidossa kuusi työntekijää ja työyhteisö on tuttu. Olen avoimesti työkavereille kertonut, mikä sairaus minulla on, mitä se on ja mitä se tarkoittaa ja myös sen, mitä se ei tarkoita. Eniten sairauteni näkyy työssä siinä,

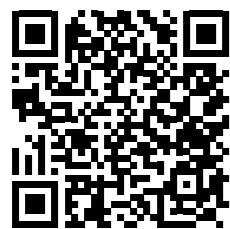
Sairaus näkyy Marjo Uutisen työssä eniten siinä, että hän pitää huolta vessassa käymisestä ennen pitempiä keikkoja. Myös ruokapaikat täytyy valita tarkoin, jotta ei tule syöttyä suolistoa ärsyttävää ruokaa.

”Potilaat eivät ole koskaan joutuneet vaaratilanteeseen sairauteni takia, eikä työnantajani ole joutunut tekemään mitään erityisjärjestelyjä.”

– Koska päätin, että teen sitä työtä mitä haluan, huolehdin siitä, että olen työkykyinen, Marjo Uutinen sanoo.

Tekemätöntä työtä, näkymättömiä kustannuksia -julkaisu (2017) QR-koodi

<https://crohnjacolitis.fi/vaikuttaminen/selvitykset/>

että huolehdin vessassa käymiset ennen pitempiä keikkoja ja ruokapaikat täytyy valita tarkoin.

Tuliset ruuut ovat Uutiselle täyttä myrkyä. Hän miettii todella tarkasti joka päivä mitä syö, etten vain ruualla pahenna omaa oloa.

– Joskus kun työ on oikein hektistä, en syö mitään. Täällä pohjoisessa välimatkat ovat pitkiä, eikä huoltoasemia tai kahviloi- ta vessoineen ole ihan joka mutkan takana. Lapin keskussairaala on Rovaniemellä, jonne Kolarista on matkaa yhteen suuntaan 170 kilometriä. Potilaskuljetuksia sinne on usein.

Haastavinta työssä on valvominen

Kolmetoista vuotta sitten suolistosairaus oli monelle täysin vieras asia. Tänä päivänä tilanne on aivan eri.

– Onneksi näistäkin asioista puhutaan avoimesti ja niiden oikeilla nimillä. Kun olin kovasti kipeä, enkä jaksanut tehdä

mitään, mietin turhankin paljon, mitä muut minusta ajattelevat. Että luulevatko, että olen vain laiska, kun olin väsynyt rautatarastojen huvettua. Eihän tällainen sairaus päällepäin näy.

– En ole joutunut olemaan kovinkaan paljon pois töistä. Kaikilla kuten myös suolistosairauksia sairastavalla on mahdollisuus vuoden aikana olla 60 vuorokautta sairauslomalla. Yksi sairaalajakso on ollut tämän 13 vuoden aikana ja lisäksi lääketi- putuksissa käynnit.

–Potilaat eivät koskaan ole joutuneet vaaratilanteeseen sairauteni takia, eikä työnantajani ole joutunut tekemään sairau- teni vuoksi mitään erityisjärjestelyjä.

Haastavinta Uutiselle on työssä valvo- minen.

– Olen oppinut levähtämään aina kun se on mahdollista ja oppinut myös nuk- kumaan yövuorojen jälkeen. Koska päätin, että teen sitä työtä mitä haluan, huolehdin myös siitä, että olen työkykyinen, Marjo Uutinen toteaa. ✖

Suolistosairaus voi johtaa alanvaihtoon

Suomessa on noin 50 000 tulehduksellista suolistosairautta eli IBD:tä (Inflammatory Bowel Disease) sairastavaa. Yleisimmät IBD-sairaudet ovat haavainen paksusuolentulehdus ja Crohnin tauti.

Tavallisimpia oireita ovat ripuli, veriuloste ja vatsakivut, mutta myös ruokahaluttomuus ja väsymys voivat olla oireita. Oireet voivat vaihdella yksilöllisesti. Sairautta hoidetaan lääkkeillä ja toisinaan leikkauksella. Monilla sairastavilla on kokemuksia siitä, että tietyt ruoka-aineet lisäävät suolisto-oireita.

Sairastuneiden työkyky vaihtelee, sillä taudinkuva on aaltoileva eli on parempia ja huonompia kausia. Sairauden syy on tuntematon, mutta perintötekijöillä tiedetään olevan vaikutusta sairastumiseen.

Fyysisesti raskas tai epäsäännöllinen työ eivät välttämättä sovi IBD:tä sairastavalle. Muun muassa stressi voi pahentaa oireita. Säännöllinen vuorokausirytmä ja oman kehon kuunteleminen esimerkiksi liikunnan suhteen voi auttaa hillitsemään oireita.

Vuonna 2017 julkaistun selvityksen mukaan reuma- ja IBD-sairaudet vaikuttavat huomattavasti sairastavien tulonmuodostukseen ja siihen, miten he kokevat asemansa työelämässä. Näihin vaikuttavat työkyvyttö- myyden lisäksi esimerkiksi vajaakuntoisena työskentely sekä työn valinta. Kyselyyn vastanneista noin neljäsosa ilmoitti, että kouluttautuu uudelleen sairautensa takia.

Vastanneet arvioivat hyvinvoinnin erityisen heikoksi virkeyden ja tarmokkuuden sekä mielialan osalta. Hyvinvointia heikentävät myös kivut ja vaivat. Myös työ- ja toimintakyky sekä kokonaisterveydentila koettiin alentuneeksi.

Selvityksen toteuttivat Crohn ja Colitis ry, Elinkeinoelämän keskus- liitto, Lääkäriliitto, Reumaliitto ry, Sitra ja Tehy yrityskumppanien kanssa. Selvityksen toteuttajat vaativat pitkäaikaissairauksien parempaa hoitoa. Sote-uudistuksen yhteydessä tulisi huomioida pitkäaikaissairaiden hoitoketjut, joissa paneudutaan sairastavan hoitoon moniammatillisesti ja kokonaisuutena.

Lähde: Crohn ja Colitis ry, www.ibd.fi, www.crohnjacolitis.fi ja www.terveyskyla.fi

Kokemusasiantuntijana jaan

tukea, jollaista itse olen saanut

HEIDI SIIPOLA

Kokemusasiantuntijaksi voi kouluttautua esimerkiksi mielenterveyden tai päihteiden kanssa haasteita kokenut tai vammainen henkilö. Siten hän voi tukea muita, joilla on samankaltainen tilanne elämässä. Aino Ikävalko ja Vesa Alakontio kertovat oman tiensä kokemusasiantuntijaksi ja -toimijaksi. Vertais- tai kokemustoiminta vahvistaa osallisuutta. Se voi auttaa tunnistamaan vahvuuksiaan, joista voi olla hyötyä myös työelämässä.

Kokemustoimijanakin voin kampittaa ennakkoluuloja

Lokakuussa 2015 täytin 22. Juhlin ystäväni kanssa, ja tuosta illasta mieleeni on piirtynyt levein mahdollinen hymy. Samana viikonloppuna nimittäin saavutin yhden monista unelmistani: kokemustoimijan pätevyuden Invalidiliiton koulutuksesta.

Kokemustoiminnan tavoitteena on syventää ammattilaisten osaamista. Invalidiliiton verkkosivuilla todetaan, että kun tieteellisen tiedon rinnalla hyödyn- netään kokemustietoa, avataan näkökulmia esimerkiksi vammautuneiden ja heidän läheistensä arkeen. Koska kokemustieto auttaa tunnistamaan asiakkaiden tarpeita, sillä voidaan vaikuttaa myös palveluihin.

Olen aina halunnut vaikuttaa, mutta etsinyt sopivaa tapaa. Kahden viikonlopun mittaisessa koulutuksessa opettelin kertomaan pätkinänkuoressa muille sen, mitä itsekäni olin myllännyt ja taakanakin kantanut: ennenaikaisen kaksosvauvan syntymän jälkeiseen hap- pivajeeseen ei ehditty reagoida ajoissa vaan se aikaansai vaikean cp-vamman.

Tarinoitakin enemmän ihmisiä kiinnostaa koke- mukset. Minä kerron niitä mielelläni enkä tahtoisi arastella mitään. Vaikeaksi koettuja asioita käsittelemäl- lä voin vaikuttaa ajatuksiin. Ajatukset taas muokkaavat asenteita, ja niiden varassa kiikkuu paljon. Sen sijaan, että vain jakaisin kokemuksia, haluan keskustella niistä.

Kerron siitä, miten vuosien saatossa suhde äitiin muovautui hoitosuhteeksi. Kuvailen teini-ikäisen erilaisuuskapinaa ja mietiskelen ääneen, kokivatkohan kaksosveli tai isommat sisarukset silloin jäävänsä taustalle. Mitä olisit halunnut tehtävän, kysyy joku. Kerron, että oli oikea ratkaisu muuttaa kotoa 18-vuotiaana: se oikoi välejä vanhempiin ja toi tilaa sisarusuhteisiin. Puhun naiseudesta ja jaan parhaimpia vammaisuudesta kuulemiani kommentteja. Joku nauraa takarivissä niin, että hytkyy.

Kerron, että vielä jonain päivä tahdon perheen. Sitä ennen on vielä jokunen ennakkoluulo nitettävänä. Joskus pyöritämme mietteitä siitä, miten vaikea- vammaisuus vaikuttaa työllistymiseen: nyt opiskelen unelma-alaani ja valmistun lähivuosina viestinnän ja vuorovaikutuksen asiantuntijaksi, mutta riittääkö se - nähdääkö asiantuntijuus ennen apuvälineitä tai poikkeavaa hienomotoriikkaa vai jääkö nelipyöräiseksi hahmoksi tilastoihin, joissa yli 80 prosenttia työikäi- sistä vammaisista on työelämän ulkopuolella? Toivo pilkahtelee tunteiden kirjossa.

Kun joitain vuosia sitten hymyilin leveintä mahdol- lista hymyäni, en tiennyt puoltakaan siitä, miten hienoa on olla kokemustoimija. Tunnen toistuvasti, että koke- muksillani on arvo. Niiden hyödyntäminen kokemustoi- minnassa on yhteistyötä ymmärryksen lisäämiseksi. ✖

Aino Ikävalko
kokemustoimija, Jyväskylä

Vesa Alakontiola on koulutautunut A-Klinikasäätiön kokemusasiantuntijaksi. Hän toimii tehtävässä muun muassa säätiön KokeNet-sivustolla.

Alakontiola on tähän mennessä vastannut joihinkin kysymyksiin nettisivujen kautta, kirjoittanut blogi-

tekstin ja pitänyt puheenvuoron. Tehtävät ovat vastikkeellisia eli kokemusasiantuntija saa niistä palkkion.

– KokeNetin toiminnasta sain tiedon Hyvän mielen talolta Oulusta. Olin heti myyty tälle tehtävälle. Motivaatio oli kova ja olen edelleen motivoitunut tähän työhön, Alakontiola sanoo.

Alakontiolan mukaan A-Klinikasäätiön toiminta tunnetaan vielä lähinnä päihdepuolella, mutta mielenterveysteema on vähemmän tunnettu. KokeNetissä on noin kaksikymmentä kokemusasiantuntijaa vastaamassa yhteydenottoihin.

Keskusteluryhmiä vapaaehtoistyönä

Vesa Alakontiola on ollut työkyvyttömyyseläkkeellä parikymmentä vuotta. Hän on valmistunut aikanaan merkonomiksi ylioppilastutkintopohjalla ja tehnyt erilaisia töitä lehdenjakamisesta varastotöihin sekä työskennellyt pesulassa ja toimistoissa. Vuonna 2007 hän aloitti teologian opinnot, mutta ne jäivät kesken.

Silloin tällöin hän käy esimerkiksi oppilaitoksissa pitämässä luentoja kokemusasiantuntijana, myös vapaaehtoisuudelta. Hänellä on diagnosoitu skitsofrenia ja hän kuulee ääniä joskus ollessaan stressaantunut tai haavoittuvassa tilassa.

– Pidän ääni kuulevien ryhmää vapaaehtoisena Hyvän mielen talolla. Se on yksi vaihtelua päiviini tuovista asioista luentojen lisäksi, Oulussa asuva Alakontiola kertoo.

Hyvän mielen talo ry tarjoaa vertaisryhmätoiminnan lisäksi esimerkiksi keskusteluapua ja järjestää tapahtumia.

Sairaalassa Alakontiola osallistuu myös niin sanottuun aamuryhmään, jossa keskustellaan esimerkiksi kuntoutumisesta ja luodaan toivoa toisille, samantapaisessa tilanteessa oleville.

– Vertaistuki on tärkeää ja toimii hyvin. Sairaalassa potilaat ottavat joskus kontaktia vertaiseen helpommin kuin hoitavaan tahoon.

Yhteishenki vahvistuu tapaamisissa

Alakontiola on KokeNet-hankkeeseen liittyneen koulutuksen jälkeen osallistunut hankkeen järjestämiin kehittämispäiviin, joilla on myös kertonut sairaudestaan. Kehittämispäivät auttavat hänen mukaansa koulutautuneiden yhteishengen luomisessa.

Hän on kuullut, että mielenterveyden ongelmiin ja sairauksiin liittyy vieläkin hyvin voimakasta stigmaa, mutta itse hän koe sellaista enää juuri ollenkaan. Hän muistaa hyvin, miten koki vahvaa häpeää

omista oireistaan ja sairaudestaan, kun sai diagnosoitin 1980-luvulla. Oli huoli siitä, miten hänen käy ja miten muut suhtautuvat. Hän on ollut osastohoidossa seitsemän kertaa.

– Tärkeimpiä oppimiani asioita on, että en minä muutu ihmisenä miksikään, vaikka olisin sairas. Tunnen myös, että läheiseni arvostavat minua tällaisena, ja tietävät, että minulla on edelleen kykyjä ja lahjoja. Eivät ne ole kadonneet sairauteni myötä.

Ilman apua ja tukea ei hänkään olisi selvinnyt yhtä hyvin. Hän on soittanut esimerkiksi seurakunnan palvelemaan puhelimeen ja kriisikeskukseen, kun on tarvinnut keskusteluapua.

Olen löytänyt vahvuuteni

Alakontiolaa on hänen uskoakseen auttanut sekin, että hän oppinut hyväksymään yhteiskunnan vallitsevia normeja esimerkiksi siitä, mikä on niin sanotusti normaalia käytöstä. Kun tuntee itsensä riittävän samankaltaiseksi kuin muut, ei koe olevansa täysin ulkopuolinen, vaikka sairaus välillä näkyisikin ulospäin.

– Pystyn mielestäni olemaan oma itseni. Olen käynyt asioita läpi terapiassa. Pystyn ja haluan kehittää olemassa olevia kykyjäni, joita itsessäni arvostan. Olen lahjakas esimerkiksi kirjoittamisessa, julkisesti puhumisessa ja toisten rohkaisemisessa, hän kuvailee vahvuuksiaan.

Ulkopuolelta tulleesta palautteesta osa menee ja saa mennäkin ohi korvien, mutta mieleen on jäänyt erään sairaanhoitajan toteamus, että Alakontiola on kuntoutunut paremmin kuin kukaan muu hänen tietämänsä skitsofreniaa sairastava henkilö.

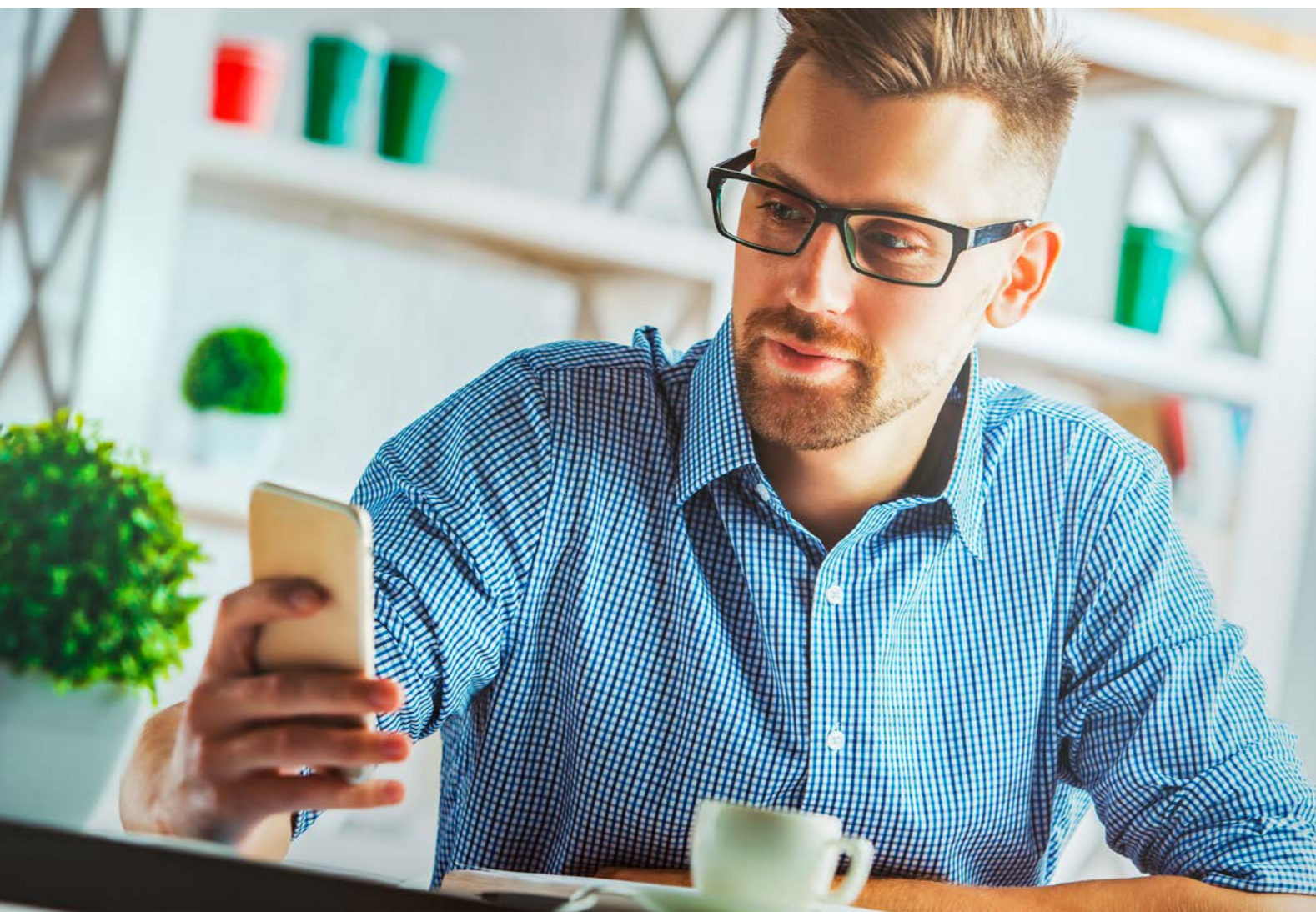
Elämänsä pohtiessaan Alakontiola toteaa olevansa aivan tyytyväinen. Vieläkin tyytyväisempi voisi olla, hän sitten miettii. On mielekästä tekemistä, ystäviä, hyvä terveys. Kirjoitusharrastus on jäänyt taustalle.

– Haaveilen vielä kirjoittavani vaikkapa omaelämäkerran. Sen avulla voisin lisätä ihmisten ymmärrystä tästä sairaudesta. 🌐

Lue myös OTE-kärki-hankkeen Tie työelämään -sivustolta, miten Heikki Sipponen kuntoutui päihderiippuvuudesta ja koulutautui kokemusasiantuntijaksi. Nykyisin hän on mukana Järvenpään JUSTin, sosiaali- ja terveyskeskuksen moniammatillisessa tiimissä.

<https://tietyoelamaan.fi/tarinoita-tyokyvyysta/>

Digitaaliset sovellukset

tasoittavat tietä työelämään

Uudenlaiset digitaaliset sovellukset tarjoavat uusia keinoja ja mahdollisuuksia niin osatyökykyisten työllistymiseen, työhönvalmennukseen, kuntoutukseen kuin työssä oppimiseenkin. Erityisesti nuoret kaipaavat tähän päivään tuotuja työkaluja, joita he ovat motivoituneita käyttämään.

Digitaalisia palveluja kehitetään moninasiin tarkoituksiin yhteiskunnan eri sektoreilla, eivätkä osatyökykyisten työllistymistä edistävät palvelut ole poikkeus. Mobiiliteknologioiden hyödyntämisessä ollaan vielä alkutaipaleella, mutta niiden merkittävästä potentiaalista ollaan yksimielisiä.

Digimieli pureutuu mobiiliteknologiaan ja virtuaalitodellisuuteen

Satakunnan ammattikorkeakoulussa (SAMK) on parhaillaan käynnissä Digimieli-hanke, joka pyrkii parantamaan nuorten työllistymisvalmiuksia ja ehkäisemään syrjäytymistä. Hankkeessa hyödynnetään digitalisaatiota ja uusia teknologioita, joiden avulla kehitetään niin matalan kynnyksen työkaluja kuin niitä soveltavia palveluitakin. Teknologisina painopisteinä ovat mobiiliteknologia ja virtuaalitodellisuus (VR).

– Hankkeessa pureudutaan erityisesti nuorille suunnattujen työvoimapalvelujen laatuun ja tarjotaan uusia keinoja tukea työvoimapalveluita matalan kynnyksen menetelmillä. Keskitymme ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön, uraohjaukseen ja työn sovittamiseen erityistarpeiden mukaan, samoin kuin työn kysynnän ja työvoiman tarjonnan kohtaamisen edistämiseen. Samalla pyrimme myös edistämään nuorten kanssa toimivien tahojen välistä yhteistyötä ja verkostojen kehittämistä, kertoo projektipäällikkö **Sari Merilampi** SAMKista.

Hanke käynnistettiin olemassa olevien työvoimapalveluiden ja mielenterveystyön digitaalisten sovellusten kartoituksella sekä tarpeiden tunnistamisella. Seuraavassa vaiheessa lähdettiin kehittämään ja pilotoimaan uusia sovelluksia yhdessä palveluntarjoajien kanssa.

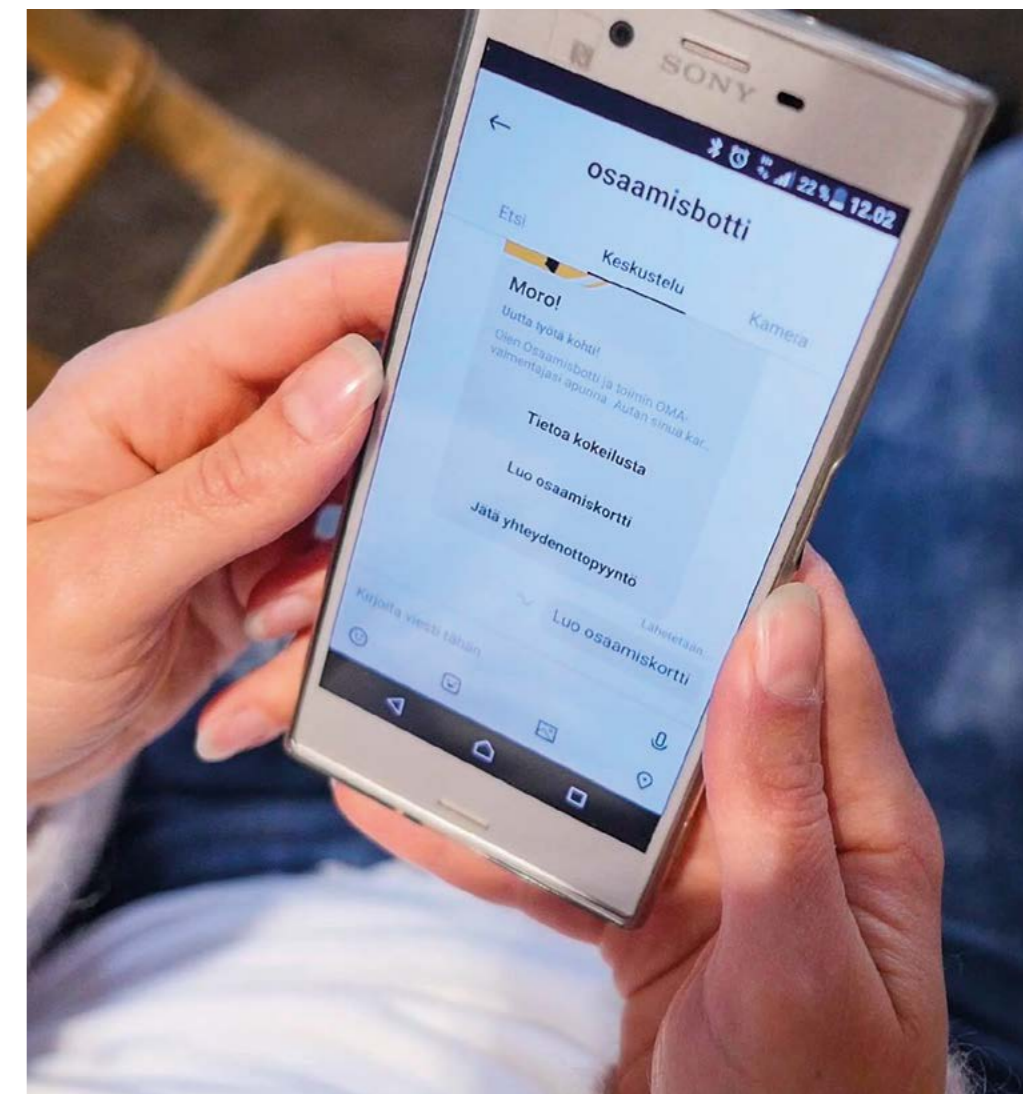
Sovelluksia markkinoilla vasta vähän

Sovelluksia on tällä hetkellä markkinoilla kehitteillä ja olemassa, mutta ne eivät vielä ole kovin yleisessä käytössä. Niistä ei tiedetä, ja suuri osa on englanninkielisiä tai liian moniulotteisia.

– Hankkeen onnistumisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että osallistamme sekä nuoret että työvoima- ja mielenterveyspuolen ammattilaiset mukaan kehitystyöhön alusta lähtien, Merilampi painottaa.

– Kynä ja paperi eivät ole nuorten juttu, vaan nuoret kaipaavat tähän päivään tuotuja työkaluja, joita he ovat motivoituneita käyttämään. Käytännössä tämä tarkoittaa ennen kaikkea mobiilisovelluksia, koska niiden käyttö on nopeaa ja vaivatonta, ja niihin nuoret ovat tottuneet.

Tällä hetkellä pilotoidaan muun muassa sovellusta, jonka avulla käyttäjä voi itse arvioida ja indikoida asioita, jotka vaikuttavat suoraan työkykyyn, kuten vaikkapa mielialaa, stressitasoa, unen laatua, mahdollista kipua jne. Sovellus välittää tiedot

Valmennuskeskus Public hyödyntää Osaamisbotin kehittämää, tekoälyä hyödyntävää palvelualustaa. Se on käytössä myös muun muassa valtiovarainministeriössä, Keudassa ja Rovaniemen kaupungilla.

reaaliaikaisesti läheisille tai ammattilaisille. Esimerkiksi työkokeilussa erilaisissa tilanteissa koetun stressin ja kuormittavuuden mittaaminen auttaa räätälöimään työtehtäviä ja -määrää kullekin parhaiten sopiviksi.

Digimieli-hankkeessa tutkitaan myös virtuaalitekniikan (VR) mahdollisuuksia.

– VR-laseja voi käyttää esimerkiksi mielikuvaharjoittelussa ja altistusterapiassa, kun halutaan valmistautua eri tilanteisiin: kyse voi olla erilaisista sosiaalisista tilanteista tai vaikkapa työhaastattelusta. Myös työtehtäviin ja fyysiseen työympäristöön voi tutustua kuvien kautta etukäteen. Tutustua voi omassa tahdissaan kotisohvalla tai vaikka yhdessä terapeutin kanssa, Merilampi kuvailee.

Hankkeessa pyritään sovellusten jalkauttamiseen, eli uusien palvelumallien syntymiseen teknologian keinoin. Sen

SAMK

suuksiin. Koulutus- ja työllisyyspalveluita sekä ammatillista kuntoutusta tarjoava yritys hyödyntää Osaamisbotin kehittämää, tekoälyä hyödyntävää palvelualustaa. Työkalua voi käyttää sekä verkkoselaimella että mobiililaitteella.

– Jokaisen osatyökykyisen tapaus on erilainen ja palvelut tulee räätälöidä yksilöllisesti. Tekoäly tarjoaa uusia näkökulmia ja työkaluja, jotka voivat tehostaa tavoitteisiin pääsyä, Valmennuskeskus Publicin kuntoutuspäällikkö **Pia Palotie** kertoo.

– Uudet työkalut tuovat hyödyllisen lisän toimintaamme. Mobiiliteknologiassa on paljon hyödynnettävää maaperää. Tosin vanhemmille sukupolville sen käyttö ei aina ole yhtä luontevaa kuin nuoremmille.

Etävalmennus ei sitouta aikaan eikä paikkaan

Työterveyshoitaja **Satu Kuusamolla** on kokemusta mobiiliteknologiasta etävalmennuksessa. Jyväskyläläisessä Työterveys Aalto Oy:ssä ryhdyttiin hyödyntämään Movendoksen mCoach-sovellusta viisi vuotta sitten.

– Kuljemme asiakkaan rinnalla, mitä tukea hän sitten tarvitseekaan – liittyi se sitten uneen, ravintoon, liikuntaan, stressinhallintaan tai mielen tasapainoon. Avainsana on motivaatio: me kaikki periaatteessa tiedämme, millä tavoin terveellisiä elämäntapoja noudatetaan, mutta yleisluontoiset ohjeet eivät sitouta meitä, Kuusamo kiteyttää.

Yhdessä asiakkaan kanssa listataan sovellukseen henkilökohtaiset tavoitteet, tehtävät ja niiden aikataulu sekä sovitaan seurannasta. Mobiiliin ladattava sovellus mahdollistaa reaaliaikaisen kommunikaation hoitajan kanssa.

Kuusamo kohtaa työssään myös työkyvyttömiä ja osatyökykyisiä asiakkaita, esimerkiksi mielenterveyden häiriöistä tai selkävaivoista kärsiviä, joilla on omat, erityiset tarpeensa. Masennuksen hoidossa voidaan luoda sovellukseen esimerkiksi rentoutumiseen ja mielenhallintaan liittyviä tehtäviä ja vinkkejä. Yksilöllisen tuen lisäksi sovellusta hyödynnetään myös ryhmävalmennuksessa.

Myös Kuusamo on sitä mieltä, että mobiilityökalut soveltuvat parhaiten keski-ikäisille ja etenkin nuorille asiakkaille, ja motivoivat ensisijaisesti heitä. 🚀

lisäksi, että sovellukset palvelevat työllistymistä tavoittelevia asiakkaita, ne ovat tärkeä työväline myös ammatillisverkoston yhteydenpitoon.

Uusia näkökulmia tekoälyn avulla

Myös Valmennuskeskus Publicissa uskotaan digitaalisten ratkaisujen mahdolli-

Unelmana palkkatyö yhä useammalle

Huhtikuinen aamu alkoi innostuneissa tunnelmissa Iloisten duunarien brunssilla Ipi Kulmakuppilassa Helsingin Kalliossa. Opitaan työhön yhdessä (OPTY) -hankkeen järjestämällä brunssilla kuultiin työllistymistarinoita, joita kertoivat sekä erityistä tukea tarvitsevat TELMA-opiskelijat että työnantajat. OPTY-hankkeessa pyritään edistämään vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä ja opintoja muun muassa verkostoyhteistyön avulla.

Tärkeimmäksi asiaksi aamiaiskeskustelussa nousi opiskelijoiden toive siitä, että saa tehdä oikeaa työtä oikealla palkalla. Kun työtehtävät ja osaaminen kohtaavat, erilaiset työntekijät antavat työpaikalle paljon enemmän kuin työpanoksensa.

Elvis on kolmannen vuoden TELMA-opiskelija Ammattiopisto Livestä. Hänen unelmana on kahvilatyö, johon hän onkin jo saanut tuntumaa. Hän osallistui oppilaitoksessaan ensin ryhmämuotoiseen työhönvalmennukseen. Kuuden viikon harjoittelun aikana Cafe Baguettessa työnantaja huomasi Elviksen taitojen kattuneen niin, että hän saattoi tehdä töitä itsenäisesti. Tällä hetkellä hän on Baguettessa koulutussopimuksella (aiemmin työssäoppimisjakso), ja valmistumisen jälkeen hän jatkaa kahvilassa vakituisessa työssä 4 - 6 tuntia päivässä, oman jaksamisen mukaan.

Kysyttäessä, mikä työssä on parasta, Elviksellä on vastaus valmiina.

– Ihan parasta on tehdä töitä!

Verkostoyhteistyötä opiskelijan työhön tukemisen polulla

Jari Liimatta on tehnyt jo parikymmentä vuotta töitä kehitysvammaisten parissa Cafe Baguettessa. Liimatta kokee, että osatyökykyisten henkilöiden palkkaaminen on lisääntynyt, koska asenteet ovat vihdoin muuttumassa. Vielä riittää kuitenkin tehtävää. Työnantajat tarvitsevat myös tietoa ja tukea osatyökykyisten työllistämiseksi.

OPTY-hankkeen kohderyhmä ovat valmennus- ja ohjaustyötä tekevät ammatilliset, kuten työhönvalmentajat, opettajat ja erityisopettajat sekä opinto-ohjaajat. Euroopan sosiaalirahaston rahoittamaa hanketta hallinnoi Invalidisäätiö, ja Vates-säätiö on yksi hankkumppaneista.

Verkostotyö on hankkeen kovaa ydintä: hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi rakennetaan yhteistyömalleja eri toimijoiden kesken ja kehitetään ryhmä-

muotoinen työhönvalmennusmalli, jossa huomioidaan aiempaa paremmin itse valmentautajat ja heidän tuen tarpeensa.

Vates järjesti 16.4. vuoden toisen Työhönvalmennuksen teemapäivän yhteistyössä OPTY-hankkeen sekä Vantaan kaupungin vammaisten työvalmennus Virtaamon kanssa. Teemapäivässä keskityttiin verkostoyhteistyön kysymyksiin erityistä tukea tarvitsevan työllistyjän työelämään tukemisen näkökulmasta.

– Teemapäivässä virisi vilkas keskustelu erityisesti työryhmätyöskentelyn yhteydessä. Oli mielenkiintoista kuulla, miten työhönvalmennusta toteutetaan eri tahoilla. Ammatilliset saivat tilaisuuden verkostoitua ja jakaa hyviä ja toimivia käytäntöjä keskenään, Vates-säätiön kehittämiskoordinaattori **Anne Korhonen** kiteyttää päivän annin. 🚀

Omien tarpeiden mukaiset palvelut

yhdeltä luukulta?

Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen ja osallisuuden edistäminen vaatii palveluiden yhteensovittamista ja monialaista yhteistyötä. Tätä voidaan edistää yhtenäistämällä muun muassa tietojärjestelmiä ja seurantaan valtakunnallisesti. Alueellisesti kannattaa koota toimijoita yhteen ja sopia menettelytavoista. Muun muassa nämä olivat THL:n tutkijoiden johtopäätökset Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisussa tammikuussa 2019.

Tutkija **Sanna Blomgren** ja erikoistutkija **Peppi Saikku** tekivät kolmen tutkimus- tai arviointihankkeen pohjalta katsauksen siitä, millaisia vaatimuksia heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen ja osallisuuden parantaminen asettaa palvelujärjestelmälle. Hankkeet ovat edellisen hallituksen OTE-kärkihankkeen projekti 4 Mallit työllisyyteen ja osallisuuteen (2016-18) ja Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) paikallisena hallintana -tutkimus (2016-18). Kolmantena on vuoden 2017 toimeentulo-uudistuksen eli perustoimeentulotuen Kelalle siirtymisen vaikutukset muun muassa palvelujen paikalliseen yhteensovittamiseen.

Tutkijoiden viisi päälöydöstä olivat:

- Yhden luukun palvelu tukee henkilökohtaista palvelua ja moniammatillista yhdessä työskentelyä.
- Monialainen yhteistyö ja palveluintegraatio edellyttävät hallinnonalarajojen ylittämistä, tavoitteellista johtamista ja yhteistä sopimista.
- Ammattilaisille ja asiakkaille tarvitaan osallisuuden periaatteita käsitteleviä koulutus- ja keskustelutilaisuuksia.

- Kaikki asiakkaat hyötyvät osallisuuden ja osallistumismahdollisuuksien lisäämisestä.
- Palvelujen tuottamisvastuu hajautuu mm. maakuntauudistuksen takia yhä useammalle toimijalle. Tämä haastaa sen, miten monialaisen yhteistyön ja heikossa asemassa olevien asiakkaiden osallisuus toteutuu.

Monialainen yhteistyö rakentuu paikallisesti

Esimerkkeinä palveluintegraatiosta mainitaan TYP-palvelut ja alle 30-vuotiaille suunnatut Ohjaamot. Monialaisen yhteistyön mallit heikossa työmarkkina-asemassa oleville rakentuvat Suomessa ja muualla

Euroopassa pitkälti paikallisella tasolla, kunnissa ja alueilla. Sosiaali- ja työllisyyspoliittiset tavoitteet yhdistyvät esimerkiksi siten, että palkkatuetta työtä kohdistetaan heikossa asemassa oleville nuorille. Näin saadaan sekä työvoimaa että ehkäistään syrjäytymistä.

Sanna Blomgren

Peppi Saikku

THL

THL

Yhden luukun palvelun merkitystä korostetaan usein asiakkaan näkökulmasta, mutta se tukee myös yhdessä työskentelyä eri ammattialojen kesken.

Palvelujen tuottamisvastuu hajautuu jatkossa entistä laajemmalle. Tämä on tutkijoiden mukaan haaste monialaiselle yhteistyölle. Vaarana on, että yhteistyön markkinaehtoisuus heikentää mahdollisuutta löytää joustavia ratkaisuja ja vuoropuhelua toimijoiden välillä.

Ratkaistava olisi esimerkiksi se, miten tulevat maakuntien, kuntien ja kolmannen sektorin sekä järjestöjen palvelut saadaan sovitettua asiakkaan kannalta selkeäksi kokonaisuudeksi.

Isojen kokonaisuusien uudistukset (sote, kasvupalvelut, kuntoutuspalvelut) ovat tehneet ja tekevät yhä monialaisesta yhteistyöstä ja palveluiden yhteensovittamisesta keskeisen kysymyksen. Myös sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen vaikuttaa väistämättä myös monialaisen palvelun saatavuuteen.

Tutkijat tekivät myös Mallit työllisyyteen ja osallisuuteen -projektin arvioinnin, jonka loppuraportissa esitetään suosituksena muun muassa tuetun työhönvalmennuksen laajempi käyttö. Hyvänä tuloksena todettiin esimerkiksi se, että vammaispalveluiden asiakkaat saivat osallistua palvelujensa uudistamiseen.

OTE-projektin Mallit työllisyyteen ja osallisuuteen tuloksia ja suosituksia

- Alueellisissa kokeiluissa muodostetut **monialaiset yhteistyöryhmät, maakunnallinen verkostoituminen ja monialaisen yhteistyön tiivistyminen** ovat keskeisiä tuloksia. Vammaispalvelujen yhteys muihin työikäisten osallisuutta ja työllistymistä edistäviin palveluihin todettiin heikoksi. Yhteistyön rakentaminen koettiin vaikeaksi sekä vammaispalveluista muihin palveluihin että toisin päin.
- Osallistujat kokivat, että **uutta yhteistyötä syntyi sosiaalipalveluissa etenkin ammatillisten oppilaitosten, Ohjaamojen ja Kelan suuntaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kysymyksissä.**
- Tavoitteena tulisi olla, että palvelun perusteena on palvelun tarve, ei työttömyys, vamma tai sairaus. Tällä hetkellä se, missä palvelussa tai millä etuudella ihminen on, määrittelee usein sitä, mitä palveluja hänelle tarjotaan. Tähän liittyy myös **suositus pitkäaikaisen avotyötoiminnan lopettamisesta.**
- **Tuetun työhönvalmennuksen laajempi käyttö ja sosiaaliset kriteerit**

Palveluiden välinen yhteistyö mahdollista ja kannatettavaa

Kolmesta Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisun hankkeesta Mallit työllisyyteen ja osallisuuteen -projektissa oli mukana vammaisten henkilöiden työelämäosallisuus. Siksi keskityimme sen tuloksiin, jotka on esitelty tarkemmin projektin arvioinnin loppuraportissa (Saikku & Blomgren 2018).

Projektissa toteutettiin kuusi alueellista kokeilua. Tavoitteena oli muun muassa helpottaa vammaisten nuorten työhön siirtymistä.

Peppi Saikun mukaan pieni yllätys oli, miten vähän esimerkiksi vammaispalvelut ja työllistymistä tukevat palvelut ovat keskenään tekemisissä.

– Kontakti palveluiden väliltä puuttuu usein ja asiakaskunnat on rajattu, vaikka moni vammaispalveluiden piirissä oleva hyötyisi pitkäaikaistyöttömille suunnatuista palveluista ja toisin päin. Monialaista yhteistyötä tulisikin lisätä näiden välillä, Saikku toteaa.

julkisissa hankinnoissa tukisivat heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja vammaisten henkilöiden työllistymistä. Tuetulla työhönvalmennuksella tarkoitetaan pitkäkestoisen tuen mallia, jossa työnhakijalle yksilöllisesti haetaan ja räätälöidään työpaikka ja -tehtävät avoimilta työmarkkinoilta, ja tuki jatkuu työllistymisen jälkeen.

- Kokeiluissa vammaispalvelujen **asiakkaat otettiin mukaan uudistamaan palvelujaan.** Kehitysvammaisten henkilöiden toimintaa suunnattiin vammaispalvelujen omista keskuksista ulospäin. **Asiakkaat osallistettiin viestintään,** jonka kautta ryhmän oma ääni saatiin kuuluviin.
- **Osallisuutta tukevan toiminnan järjestämiseen ja tuottamiseen on otettava järjestöt ja muut lähiyhteisöt mukaan.** Näin asiakasosallisuus laajenee yhteiskunnalliseksi osallisuudeksi. Myös muun muassa kokemusasiantuntija- ja vertaistoiminta vahvistavat osallisuutta. Osallisuuden edistämiseksi on pohjaa useissa laeissa, myös uudessa vammaispalvelulaissa ja maakuntalaissa. 🗑️

OTE-kärkihankkeen tuloksissa pohjaa jatkotyölle

Päätyneellä hallituskaudella toteutettu Osatyökykyisille tie työelämään -kärkihankke eli OTE jatkoi edellisen hallituskauden työn pohjalta ja vei eteenpäin aiemman OSKU-ohjelman tuloksia.

Osatyökykyisten työttömien määrä on laskenut kolmena vuonna peräkkäin. Suomessa oli alkuvuodesta 2019 runsaat 12 000 osatyökykyistä työtöntä työnhakijaa vähemmän kuin vuonna 2015 eli noin 30 000. Osatyökykyisten työttömien työnhakijoiden määrän väheneminen ei selity pelkällä talouden hyvällä suhdanteella, vaan työvoiman kysyntä kohdistuu hankkeen loppuraportin mukaan nyt aidosti myös osatyökykyisiin.

Esimerkkejä OTE-kärkihankkeen tuloksista:

- useat lainsäädäntömuutokset ovat helpottaneet työllistymistä ja työssä jatkamista
- satoja työkykykoordinaattoreita on koulutettu
- palveluita on alettu integroida uudella tavalla
- matalan kynnyksen palveluihin on kehitetty toimintamalli (toimintakykykeskus)
- erityistä tukea tarvitseville on luotu uudenlaisia välineitä työllistymisen tueksi.

Kolmikantainen työryhmä selvitti myös kannustinloukkujen purkamista ja teki esityksen lineaarisen mallin käyttöönotosta. Vates-säätiö on yksi järjestöistä, jotka kannattavat mallin käyttöönottoa.

Kaikki eduskuntaryhmät sitoutuivat helmikuussa jatkamaan hallituskaudella 2019 - 2023 osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman parantamista ja heille suunnattujen palveluiden kehittämistä.

Palveluiden ja sosiaaliturvaetuksien yhteensovitus aiempaa kannustavammin jäi uuden hallituksen ratkaistavaksi. OTE-kärkihankkeen eri selvitusten hyödyntäminen on yksi mahdollinen keino päästä monialaisten palveluiden kehittämisessä eteenpäin.

Vates-säätiö osallistui OTE-kärkihankkeeseen 4-projektin yhdessä alueellisessa kokeilussa (FOKUS, Keski-Uusimaa) ja oli vahvasti mukana Tie työelämään -sivuston kehittämistyössä.

OTE-kärkihankkeen loppuraportti ja muut aineistot sosiaali- ja terveysministeriön sivulla: stm.fi/hankeet/osatyokykyisyys

Opinnoista töihin

– opas tueksi amisten ammattilaisille

Opinnoista töihin -opas on yksi Osatyökykyisille tie työelämään OTE-kärkihankkeen julkaisu. Se on tarkoitettu ammatillisten oppilaitosten ja erityisoppilaitosten ammattilaisille opiskelijoiden työllistymisen tueksi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kokoamassa oppaassa esitellään Opiskelijan työllistymisen tuen polku. Siinä kuvataan myös käytännön työn avuksi menetelmiä, jotka rakennettiin kärkihankkeen alueellisissa kokeiluissa. Tiivis ja nopealukuinen opas on kaikille, joiden tavoitteena on edistää opiskelijoiden työllistymistä ammatillisissa ja ammatillisissa erityisoppilaitoksissa.

OTE -kärkihankkeen yksi kehittämiskohde oli ammatillisista erityisoppilaitoksista valmistuvien opiskelijoiden työllisty-

misen tuen ratkaisut. Tämä julkaisu tarjoaa näitä ratkaisuja ja erilaisia ideoita oppilaitosten toimintaan.

Opas vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Miten oppilaitos voi tukea opiskelijan työllistymistä?
- Miten yhteistyötä ja tiedonkulkua työllistymistä edistävien tahojen välillä voidaan parantaa?
- Miten vastuut jakautuvat eri toimijoiden kesken?

Sisältö on jaoteltu palveluohjausprosessiin, työllistymisen tukemiseen oppilaitoksissa sekä toimijoiden tehtäviin ja yhteistyöhön. 🗑️

Avain-säätiön Kipinöitä ammatinvalintaan -kuvasarjaa voi käyttää tukena henkilön elämään ja ammatinvalintaan liittyvissä pohdintoissa.

Kuvita työ, kuvita työhön ohjaus

Kuvia voi käyttää viestinnän tukena tai yhteisen kielen puuttuessa esimerkiksi työprosessien opettamiseen. Ne sopivat kommunikoimiseen muun muassa puhevammaisten, heikkokuuloisten tai kehitysvammaisten henkilöiden kanssa. Kuvat edistävät yhdenvertaisuutta viestinnässä.

Kyvyt käyttöön -lehden uudessa juttusarjassa esitellään erilaisia saavutettavuuden muotoja, joita olisi hyvä ottaa huomioon, jotta työn tekeminen olisi mahdollista mahdollisimman monelle. Tuomme saavutettavuutta esiin vammaisten ja osatyökykyisten näkökulmasta,

Kuvassa yksi ja tuhat sanaa

Koulutus- ja työhönohjaustilanteissa kuvista on moninaista hyötyä. Ajatellaan vaikka tilannetta, jossa perehdyttävänä on uusi työntekijä, jolla on puhevamma tai heikko kuulo. Työntekijälle pitäisi kertoa, ettei työtiloissa saa käyttää puhelinta. Millä tavalla avaisit asiaa? Yritäisitkö puheella, vaikka tietäisit, että et välttämättä saa selvää toisen puheesta tai hän kuulee huonosti? Eleillä? Vai toimisiko kuva? Kuvilla voidaan tukea käsiteltävää aihetta ja luoda siihen visuaalista tarttumapintaa.

Kuvien käyttö sopii monille käyttäjäryhmille, kuten puhevammaisille, kuulovammaisille, maahanmuuttajille ja kaikille, jotka kommunikoivat heidän kanssaan.

eli miten se vaikuttaa heidän työhön pääsemiseensä ja työssä selviytymiseensä. Tulemme myös koostamaan saavutettavuus työelämässä -osion sivuillemme.

Käsitlemme muun muassa seuraavia saavutettavuuden osa-alueita: selko- ja selkeä kieli, viittomakieli, nettisivujen ja sähköisten julkaisujen saavutettavuus näkövammaisille henkilöille sekä kuvat viestinnän tukena. Aloitamme juttusarjamme kuvallisesta viestinnästä. Siitä kertovat Tarja Nikkilä Avain-säätiöstä sekä puhutulkkit Sari Kivimäki ja Johanna Eskelinen Kuvat, yhteinen kielemme -hankkeesta.

Puhevamma voi olla synnynnäinen liittyen esimerkiksi CP- tai kehitysvammaan tai se voi olla syntynyt aivoverenkiertohäiriön tai afasian seurauksena.

Kuva on nopeasti ymmärrettävä

Kuvan sisällön tulee toimia ja olla hahmotettavissa eri kokoisina aina postimerkkikoosta asti. Siihen vaikuttavat paitsi kuvan sommittelu, piirustustapa, viivojen paksuus, myös se, miten kuva on teknisesti toteutettu ja tallennettu. Skaalautuva kuva on pienessä koossa käytettävissä erilaisissa laitteissa ja suuremmissa koossa tulosteissa ja kopioissa.

Kuvista voi koota kuvasarjoja, jolloin saadaan aikaan keskustelualustoja esimerkiksi työhönohjauksen tueksi tai runkoja esityksiin. Kaikkea ei tarvitse kirjoittaa, mikä säästää ohjaajien työaikaa. Kuva luetaan nopeasti, sillä tieto näköaistimuksen kautta tulee vastaanottajalle suoraan.

Kuvista voi rakentaa esimerkiksi toimintaohjeen kuvaamaan haluttua toimintaa tai työtehtävää. Työtehtäviin oppiminen voi olla tehokkaampaa ja nopeampaa, kun työntekijää tuetaan sekä kielellisin että visuaalisin ohjein. Työhön perehdyttämisen jälkeen visuaalinen toimintaohje jää työpisteelle tukemaan työntekijää ja palauttamaan opittua muistiin.

Ideogrammi-työryhmällämme on meneillään Kuvat, yhteinen kielemme -hanke. Työskentelymetodi perustuu asiakaslähtöisyyteen ja yhteiskehittelyyn. Koekäytön aikana ja sen jälkeen aineistosta pyydetään palautetta ja sitä muokataan vastaamaan sekä yksilön että työyhteisön tarpeita. Muokattu materiaali jää asiakkaiden käyttöön.

Palaute ollut rohkaisevaa

Palaute eri työyhteisöihin räätälöidyistä, testatuista kuvista on ollut, että kuvat tukevat työtehtävien ymmärtämistä ja

Kuvat työhönvalmennuksessa ja muussa ohjaustyössä

Lahden ja Hämeenlinnan alueilla toimiva Avain-säätiö järjestää kaikille avoimia piirrosviestintäkoulutuksia ja pitää niitä myös tilauksesta työyhteisöille Etelä-Suomen alueella. Tällöin koulutus räätälöidään työyhteisön tarpeisiin. Säätiön kaikki työhönvalmentajat ovat käyneet koulutuksen ja osaavat hyödyntää asiakasohjauksessa erilaisia viestinnän keinoja, kuten kuva- ja piirrosviestintää.

– Piirrosviestintää voi käyttää eri ikäisten kanssa, lapsista ikääntyneisiin eikä se vaadi erityisiä piirtämisen taitoja. Työikäisten työhönvalmennus on yksi tapa

Muistutus pensselin pesemisestä Silta-Valmennusyhdistyksen Silta-Puu-, rakennus- ja pintakäsittelypajalla.

toimivat hyvin muistin tukena. Näin ne vapauttavat ohjaajan aikaa neuvonnalta. Tämä on ollut kokemus muun muassa Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry:n Iris Pro -työkeskuksessa. Silta-Valmennusyhdistyksen kanssa on toteutettu Silta-Puu-, rakennus- ja pintakäsittelypajan perustyökalujen kuvallista sanastoa. Ne helpottavat työtehtävissä tarvittavien työkalujen nimien oppimista.

Kuvat, yhteinen kielemme -hanketta (8/2018 - 8/2019) rahoittaa Suomen Kulttuurirahasto. Hankkeessa tuotetaan kuvakommunikaatiomateriaalia opiskelu- ja työelämän tarpeisiin. Yhteistyökumppaneita ovat Kuurojen Palvelusäätiö sr, Silta-Valmennusyhdistys ry ja Kehitysvammaliiton verkkopohjainen Papunet -kuvapankki, jonne hankkeessa tuotetut kuvat viedään. Kuvapankkia (<https://papunet.net>) voi kuka tahansa hyödyntää.

Hankkeen edistymistä voi seurata: www.ideogrammi.fi ja www.facebook.com/ideogrammi.

hyödyntää sitä. Piirtäessä ohjaus selkeytyy ja rytmittyy aivan eri tavalla kuin pelkällä puheella. Sen avulla voidaan esimerkiksi antaa toimintaohjeita tai ratkoa ongelmatilanteita tai käyttää muuten vain keskustelun tukena, Avain-säätiön palvelupäällikkö Tarja Nikkilä sanoo.

Päättäneessä Esteetön viestintä -hankkeessa tuotettiin videoita ja oppaita, joissa esitellään toimintamalleja, joilla yhteisö voi liittää erilaiset viestinnän keinot osaksi arjen viestintätilanteita. Yksi kehitetyistä tuotteista on Kipinöitä ammatinvalintaan, jossa käydään läpi eri aloja kuvallisesti. Aineistoja voi tilata säätiön tuotteet-sivulta.

<http://www.avainsaatio.fi/tilauslomake.php>

Toimintaohje Silta-Valmennusyhdistyksen Silta-Auto ja pienkone -työpajalla, jossa muun muassa työskennellään rengaskoneella.

Kuvat, yhteinen kielemme -hankkeella on ollut kierto-näyttely pääkaupunkiseudun oppilaitoksissa ja kirjastoissa. Näyttely tutustuttaa kuvakommunikaatioon ja kommunikatiiviin työelämän ja opiskelun tukimateriaalina.

Näyttely on vielä Oltermannikeskuksen aulassa 27.5. – 7.6.2019, osoitteessa Oltermannintie 8, Helsinki, ma-pe klo 8-15.30.

Kiertonäyttely jatkuu taas 12.8. neljässä paikassa. Katso aikataulu ja paikat:

<http://www.ideogrammi.fi/kiertonayttely/>

Vates järjestää 6.6.2019 Ideogrammin (Kuvat, yhteinen kielemme -hanke) kanssa työhönvalmennuksen kehittämisryhmälle tilaisuuden, jossa käydään läpi keinoja kuvakommunikaation hyödyntämisestä vaihe vaiheelta esimerkiksi työprosessin havainnollistamisessa. Voit lukea työpajan kulusta Vatesin nettisivuilta ja Työhönvalmennuksen uutiskirjeestä kesäkuussa.

Job Shadow Day'n

kautta kirkossa viestitään monimuotoisesta työelämästä

Job Shadow Day on Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle yksi tapa viestiä tavoitteestaan, että vammaiset ja erityistä tukea tarvitsevat henkilöt olisivat yhdenvertaisesti osallisina yhteiskunnassa, myös työelämässä. Arkkipiispa Tapio Luoma lupautui vuoden 2019 kampanjan suojelijaksi, ja saavutettavuuden asiantuntija Katri Suhonen Kirkkohallituksesta kertoi tapahtumasta kollegoilleen.

Kun evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispa Tapio Luoma oli tammikuussa lupautunut Job Shadow Day -tapahtuman suojelijaksi, Kirkkohallituksen asiantuntija (saavutettavuus ja vammaiset ihmiset) **Katri Suhonen** alkoi jakaa tietoa kampanjasta työyhteisön sisällä, erityisesti kirkon vammaistyöntekijöille.

– Yleinen kysymys oli, pitääkö tietää tai osata jotain erityistä, jos ottaa työn seuraajan. Olen vastannut, että ei oikeastaan. Riittää, että ottaa toisen ennakkoluulottomasti vastaan, hän sanoo.

Monella kirkon työntekijällä onkin ennestään kokemuksia kehitysvammaisten tai muiden vammaisten henkilöiden kanssa toimimisesta. Kynnys ottaa seuraaja päiväksi ei silloin ole korkea.

Arkkipiispa Luoma toteaa tervehdyksessään, että ihmisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää kuulua joukkoon, jossa voi tuntea olevansa hyödyksi toisille. Toimeentulon ansaitsemisen lisäksi tämä on keskeinen syy siihen, että haluamme tehdä työtä.

Toimintaohjelmassa vammaisten henkilöiden työllisyys esiin

Vammaisten ja tukea tarvitsevien henkilöiden työelämäosallisuus ja osallisuus yleisestikin on yksi keskeisiä asioita, joita kirkko toiminnallaan haluaa edistää.

KIRKON KUVAPANKKI

KIRKKOHALLITUS

– Olemme tehneet paljon tämän eteen, mutta voisimme mielestäni tehdä enemmänkin. Meidän tulee edistää tietoisuutta monimuotoisuudesta, eli kertoa että työyhteisöissä on hyvä olla erilaisia ihmisiä erilaisilla taustoilla. Näin työntekijäprofiilit monipuolistuvat.

Kirkko julkistaa joulukuussa oman toimintaohjelman YK:n vammaisten ihmisten oikeuksien sopimuksesta. Valmistelussa olevassa ohjelmassa on työllisyys vahvasti esillä. Job Shadow Day'n kaltaiset kampanjat tukevat hyvin kirkon sanomaa yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden edistämisestä.

– Meidän on oltava yhtenä esikuvana vammaisopimuksen noudattamisessa. 27 artikla (työ ja työllistyminen) on tärkeä kohta sopimuksessa. Toimintaohjelmassa nostamme esiin joustavuuden, positiivisen erityiskohtelun ja ratkaisukeskeisen ajattelutavan, joilla näennäisiä esteitä vammaisen henkilön työllistämiseen poistetaan, Katri Suhonen kertoo.

Toimintaohjelman kysymysten avulla seurakuntien työntekijät voivat pohtia, millaisilla käytännöillä omasta seurakunnasta saataisiin entistä saavutettavampi työpaikka.

– Muistutan siitäkin, että ihminen voi vammautua myöhemmällä iällä. Esimerkiksi silmäsairaudet ovat melko yleisiä ikääntyessä ja voivat heikentää näkökykyä paljonkin, Katri Suhonen sanoo.

Job Shadow Day pidettiin 16.5.2019. Lue arkkipiispa Tapio Luoman tervehdys tapahtuman osallistujille ja tutustu päivän kulkuun:

www.jobshadowday.fi

Uuden

USEIN KYSYTTYÄ

-osion ensimmäisenä aiheena **palkkatuki**

Vates-säätiö alkaa julkaista nettisivuillaan Usein kysytyjä kysymyksiä -osiota.

Kerromme Kyvyt käyttöön -lehdessä ja uutiskirjeissämme esimerkkejä kysymyksistä vastauksineen. Vastaajana on lakiasioiden asiantuntija Teppo Rautjärvi. Ensimmäisenä aiheena on palkkatuki ja sen myöntämisen edellytykset.

Milloin oikeus palkkatuen saamiseen täyttyy? Palkkatuen myöntää työ- ja elinkeinotoimisto, joka päättää tuen määrän ja keston kerrallaan. Tukijakson kesto riippuu palkkattavan henkilön työttömyyden kestosta, vamman tai sairauden vaikutuksesta työsuoritukseen ja työnantajasta.

Onko vammaisella, osatyökykyisellä tai pitkäaikaissairaalla henkilöllä oikeus palkkatukeen? Palkkatuki voidaan myöntää, jos työttömän vamma tai sairaus olennaisesti ja pysyvästi vaikuttaa hänen työsuoritukseensa tarjotussa tehtävässä. Tuki voi olla enintään 50 % palkkauskustannuksista. Tukijakson kesto on enintään 24 kuukautta kerrallaan.

Saako palkkatukea osa-aikatyöhön? Kyllä, jos tuen myöntäjä pitää sitä tarkoituksenmukaisena ja jos se edistää työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä. Tämä voi olla perusteltua esimerkiksi osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen kannalta.

Voiko työkyvyttömyyseläkkeellä oleva saada palkkatukea? Kyllä voi. On huomioitava, että eläkeiän saavuttaneet ja työkyvyttömyysetuutta saavat työnhakijaksi rekisteröityneet ja tosiasiallisesti työtä vailla olevat ovat työttömiä työnhakijoita. Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä säätää ansaintarajat, joiden ylittyessä eläke on jätettävä lepäämään.

Miten arvioidaan tuottavuuden alentuma, kun pohditaan palkkatuen myöntämistä vamman tai sairauden perusteella? Tuottavuuden alentumaa vamman tai sairauden perusteella tarkastellaan työ- ja elinkeinotoimistossa tuettavan esittämän ajantasaisen lääkärintausannon perusteella. Lisäksi TE-toimisto voi käyttää apunaan työhönvalmentajien, työterveyshoitajien ja -lääkärien arvioita, neuvottelija työnantajien kanssa, käyntejä työpaikalla ja työkokeiluja, kun se arvioi työnhakijan työkykyä ja tuottavuutta.

Millainen asema minulla on palkkatuettuna työntekijänä työyhteisössä? Palkkatuella työntekijällä on samanlainen asema kuin muillakin työntekijöillä. Työnantaja sitoo tasapuolisen kohtelun vaatimus. Tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta säädetään työsopimuslain 2 luvun 2 §:ssä, joka säätää myös syrjintäkiellosta.

Lue loput palkkatukeen liittyvät usein kysytyt kysymykset Vatesin sivuilta:

www.vates.fi -> **Usein kysyttyä**

KEKO EXTRA -lehti

tuosi esiin järjestöjen yhteistyön merkityksen

Uusi Kyvyt käyttöön Extra -lehti on ilmestynyt toukokuun alussa. Sen on tuottanut Vates-säätiön KeKo - kehittämisen koordinaatiohanke, ja sen teemana on järjestöjen vaikuttamistyö valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Hyviä käytäntöjä edistetään parhaiten yhdessä

KeKo on kolmivuotinen (2017-2019) STEA-rahoitteinen hanke, joka kokoaa alueilla yhteen työllistymistä edistävät kolmannen sektorin toimijat sekä tukee näiden yhteistä kehittämis- ja projektityöskentelyä. Tavoitteena on myös rakentaa Vatesin valtakunnallisen toiminnan rinnalle aluetuon malli, joka vahvistaa järjestöjen roolia paikallisina ja alueellisina kumppaneina työllisyydenhoidon palveluissa. Toiminta muodostuu pääosin eri alueiden tarpeiden kartoituksesta ja maakunnissa järjestettävistä verkostotilaisuuksista.

Vatesin toimitusjohtaja **Jaana Pakarinen** toteaa pääkirjoituksessaan, että kahden vuoden kokemus verkostojen kokoamisesta KeKo-hankkeessa on osoittanut toimintamallin tarpeellisuuden.

– Hyvän yhteistyön kivijalkana on, että suunnittelu tehdään aidosti alusta alkaen yhdessä. Näin on tehty KeKo-hankkeessa, ja siinä on onnistuttu. Tapaamisia on järjestetty kymmeniä, ja käynnistyneiden kehittämiskierroksien toiminnan juurtuminen on alueilla toimivien asiantuntevien järjestötoimijoiden hyvissä käsissä.

Yhteinen vaikuttamistyö -Extrassa kerrotaan muun muassa asennevaikuttamisen merkityksestä vammaisten ja osatyökykyisten työllistymisessä, yrittäjien keskeisestä roolista työllistämisenä, mielenterveyskuntoutujien Klubitalojen toiminnasta sekä Pirkanmaan kolmannen sektorin kehittämissuunnitelmasta. Kehittämissuunnitelma on KeKon ja sen kumppaneiden perustama. Lisäksi SOSTE sekä TOIMI-työvalmennussäätiö kuvailevat vaikuttamistyötään.

Käsikirjasta tukea työllisyydenhoidon yhteistyöhön

Lehdessä kerrotaan, että KeKo-hanke julkaisee syksyllä 2019 käsikirjan työllisyydenhoidon yhteistyöhön. Käsikirjaan koostetaan muun muassa konkreettisia ratkaisuja, vinkkejä, työkaluja ja eri alueiden hyviä käytänteitä.

Jos haluat ehdottaa sisältöjä, kommentoida käsikirjan tekstejä tai kysyä lisätietoja, ota yhteyttä 31.7.2019 mennessä hankeharjoittelija Meeri Riihelään: meeri.riihela(at)vates.fi, p. 044 773 5708.

Lisätietoja:

Tuuli Riisalo-Mäntynen, hankekoordinaattori
p. 0440 396 848
tuuli.riisalo-mantynen (at)vates.fi
Tai Meeri Riihelä, katso yllä.

www.vates.fi/keko

www.facebook.com/Kekohanke/

Joko luit Vatesin

kehittämistoiminnan EXTRA-lehden?

Vuodenvaihteessa ilmestynyt Yhteisvoimin monimuotoista työllistämistä -Extrassa avataan monimuotoista työelämää muun muassa tukea tarvitsevien nuorten työelämäpolun näkökulmasta. Kerromme lehdessä, miten Vatesin toiminnan kolme painopistettä edistetään kehittämistyöllä ja verkostojen avulla. Painopisteet ovat monimuotoisen työelämän edistäminen, valtakunnallinen asiantuntijuus ja kokoava yhteistyö.

Aiheina muun muassa:

- ryhmämuotoisen valmennuksen malli OPTY-hankkeessa
- erityinen tuki käytännössä eri oppilaitoksissa
- Vatesin rooli pöydäntähtäjä
- asiantuntemus työllisyyspalveluiden kehittämisessä.

Kumpaakin lehteä voit tilata painettuna haluamasi määrän tai lukea pdf-muodossa sivuillamme. Suurimman osan jutuista löydät myös artikkelit-osiossa.

Tilaukset: marianne.pentikainen@vates.fi tai p. 044 743 1929.

Kyvyt käyttöön Extra -lehdet pdf:nä:

www.vates.fi/vates/aineistot/kyvyt-kayttoon-extrat.html

Jutut artikkeleina: www.vates.fi/vates/artikkelit

Tilaa Viestinnän työkirja työhönvalmentajille

Vates-säätiön ensimmäinen työkirja on kohdennettu työhönvalmentajien viestintätaitojen harjaanuttamiseen. Opas tarjoaa harjoituksia, vinkkejä ja neuvoja käytännön ohjaus- ja valmennustyötä tekevien ammattilaisten arkeen. Työkirjan rakenne koostuu pienistä teoriaosuuksista, joihin liittyy aina käytännön harjoitus. Näin oppaan vinkkejä pääsee hyödyntämään suoraan omaan työhön.

Kirjaa voi työstää yksin tai työkavereiden kanssa. Työkirjan sisällön työstämisen tueksi voi myös tilata koulutuskokonaisuuden Vates-säätiöstä.

Hinta: 10 euroa/kpl + postikulut

<https://www.vates.fi/vates/aineistot/kirjat/kirjatilauslomake.html>

VATES-SÄÄTIÖN TAPAHTUMIA

Uudenmaan verkostotilaisuus III (KeKo-hanke)

Aika: 27.8.2019 klo 11.30 - 15.30

Paikka: Oltermannikeskus, auditorio, Oltermannintie 8, Helsinki

Vates-säätiön KeKo-hanke, Kumaja ja Hyria-säätiö järjestävät kolmannen Uudenmaan verkostotapaamisen työllistymisen ja kuntoutuksen toimijoille. Tilaisuuden aiheina on yhteishankkeet ja vaikuttavuus.

Tilaisuus on maksuton.

Lisätietoja:

Hankekoordinaattori Tuuli Riisalo-Mäntynen, tuuli.riisalo-mantynen@vates.fi;

hankeharjoittelija Meeri Riihelä, meeri.riihela@vates.fi

Nordisk sammanträff / Kvalitet i Supported employment

Aika: 27.8. klo 9.00 - 17.30

Paikka: Oltermannikeskus, Oltermannintie 8, Helsinki

Vates-säätiö järjestää kaksiosaisen tilaisuuden, jossa aamupäivä on varattu kansainvälisten ajankohtaisten kuulumisten vaihdolle ja keskusteluun siihen liittyvistä mahdollisuuksista. Iltapäivän ohjelma koostuu pohjoismaisesta työpajasta otsikolla *Laatu tuetussa työllistymisessä – kehittymistä ja ratkaisuja*. Voit osallistua jompaankumpaan osioon tai koko päivään.

Jos haluat kertoa oman organisaatiosi kansainvälisestä työstä, ota yhteys: kaija.ray@vates.fi.

Hinta: maksuton, sisältää kahvitarjoilut. Lounas omakustanteinen (ilmoittaudutaan erikseen).

Miten menestyn julkisten hankintojen kilpailutuksessa?

Aika: 17.9.2019 klo 10 - 15.30

Paikka: Oltermannikeskus, Oltermannintie 8, Helsinki

Päivän tavoitteena on kehittää omaa palvelutuotantoa ja muuta toimintaa niin, että kilpailutuksiin mukaan pääseminen on mahdollista. Tähän kytkeytyy myös asiakasohjaukseen liittyvät kysymykset.

Käsitlemme myös tarjouksen tekemistä ja kilpailutukseen valmistautumista.

Hinta: 50 euroa (sis. kahvi ja lounas)

Lisätietoja: Kehittämispäällikkö Jukka Lindberg, jukka.lindberg@vates.fi

Disability Employment Forum

Aika: 24.10. klo 10.00-15.30

Paikka: Helsinki, tarkempi paikka ilmoitetaan myöhemmin

Tilaisuus on Vates-säätiön uusi tapahtumakonsepti vammaisten ja osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi. Tapahtuma järjestetään yhteistyössä Autismi- ja Aspergerliiton kanssa.

Tavoitteena on nostaa esiin keskustelua muun muassa työllisyysasteen noston tavoitteista – miten osatyökykyiset ja vammaiset voivat olla tässä mukana.

Ohjelma tarkentuu lähempänä.

NIINI AALTO

Tuettu työllistyminen palvelujärjestelmässä

Aika: 5.9.2019

Paikka: Oltermannikeskus, koulutustila, Oltermannintie 8, Helsinki

Päivä tarjoaa perustietoutta ja pohdintaa työhönvalmentajan osaamisen tuesta ja kehittämisestä. Päivässä käsitellään kattavasti, mitä tuettu työllistyminen on eri palveluna osana palvelujärjestelmäämme, ja mitä lainsäädännön osaamista työhönvalmentajilla tulisi olla. Tapahtuma tarjoaa kehittävän näkökulman valmennuksen ja ohjauksen arkeen tiedon ja käytännön pohdinnan kautta.

Hinta: 140 € / 110 € (Vates-säätiön taustayhteisöjen työntekijät)

Lisätietoja: Kehittämiskoordinaattori Anne Korhonen, anne.korhonen@vates.fi

Työllistämisen kehittämispäivät

Aika: 13. - 14.11.2019

Paikka: Oltermannikeskus, Oltermannintie 8, Helsinki

Työllistämisen kehittämispäivät järjestetään kahdesti vuodessa. Seminaari tarjoaa sisältöä ajankohtaisista erityisryhmien työllistämisen kysymyksistä työllistämiskentän eri asiantuntijaryhmille, kuten sosiaalisen työllistämisen esimiestasolle, valmennushenkilöstölle, kuntien ja kaupunkien työllisyysasiantuntijoille ja hanke- ja kehittämistyötä tekeville. Seminaarissa on ajankohtaisia asiantuntijaluentoja, ja osa ohjelmasta toteutetaan verkoston lähettämistä työryhmäehdotuksista.

Ohjelma julkaistaan elokuussa.

Hinta:

210 euroa / 1 pv (perushinta) - 180 euroa / 1 pv (Vates-säätiön taustayhteisöjen työntekijät)

350 euroa / 2 pv (perushinta) - 320 euroa / 2 pv (Vates-säätiön taustayhteisöjen työntekijät)

Lisätietoja: Kehittämiskoordinaattori Anne Korhonen, anne.korhonen@vates.fi,
kehittämispäällikkö Kaija Ray, kaija.ray@vates.fi

Ajantasainen
tieto
tapahtumista:
[vates.fi/
tapahtumat](http://vates.fi/tapahtumat)

HUOM.

Tilaisuuksien ilmoittautuminen ei ole vielä avattu, mutta voit jättää sähköpostiosoitteesi, niin saat tiedon, kun voit ilmoittautua. Muistathan kertoa, mistä tapahtumista olet kiinnostunut!

Jätä yhteystietosi: viestinta@vates.fi

Henkilöstön edustajat monimuotoisuuden edistäjinä

Työsuojelurahaston rahoittama Henkilöstön edustajat monimuotoisuuden edistäjänä -hanke starttasi vuoden alussa ja jatkuu 30.6.2019 saakka. Hankkeen tarkoituksena on kasvattaa henkilöstön edustajien osaamista ja edellytyksiä toimia monimuotoisuuden edistäjinä omissa työyhteisöissään.

Hankkeessa mukana olivat suunnitellut 4 - 5 teemasta koostuvan koulutusohjelman. Koulutuksen alustavia päätteitä ovat monimuotoisuuden perusta ja

ilmeneminen työelämässä ja siihen liittyvät työoikeudelliset kysymykset; työkyvyn tukemisen keinot, etuudet ja tukikeinot; palvelut työkyvyn ylläpitämiseksi; ja käytännön keinot työn räätälöinnissä ja järjestelyissä. Koulutusaineisto tulee käytettäväksi Vatesin sivuille.

Vates-säätiö vastaa hankkeen koordinoimisesta, ja hankekumppaneina toimivat SAK ja Hyvinvointiala HALI ry.

Lue lisää hankkeesta: vates.fi/vates/keko-ja-muut-hankkeet/tsr-hanke.html

Vates-säätiön vuosi 2018 lyhyesti

Vates-säätiö ei julkaise painettua vuosikirjaa viime vuoden toiminnasta. Olemme koonneet nostoja ja kohokohtia toiminnastamme sähköiseen julkaisuun. Vuosikertomuksen voi lukea myös pdf-muodossa sivuillamme.

Tutustu sähköiseen julkaisuun tai vuosikertomukseen osoitteessa

www.vates.fi/vates/aineistot/vuosikirjat.html

Kansainvälinen Ilona-hanke etsii työllistymisen reittejä

Syksyllä alkaneen Ilona – sosiaalinen yrittäjyys väylänä mielekkääseen työhön -hankkeen (2018 - 2021) tavoitteena on etsiä innovatiivisia ratkaisuja ja uusia työllistymisen reittejä henkilöille, joiden työllistyminen on haasteellista. Tavoitteena on luoda ehdotus kustannustehokkaasta, valtakunnallisesti käytöön otettavasta toimintamallista vaikeasti työllistyvien kiinnittymisestä työmarkkinoille.

Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat sosiaaliseen yritystoimintaan liittyvät, osatyökykyisten työllistämistä edistävät mallit muualla Euroopassa sekä parempien toimintaedellytysten luominen sosiaalisille

Lue lisää: www.ilonahanke.net/

yrityksille ja yrittäjyydelle. Kansainvälinen yhteistyö toteutetaan Tea for Two -hankkeen kanssa, jonka päätoteuttajana toimii de Biehal, Belgiassa toimiva yhteiskunnallinen yritys.

Hankkeen toteuttaa Silta-Valmennusyhdistys Vates-säätiön, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen, Diakonia ammattikorkeakoulun ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Hanketta rahoittaa ESR.

Esteettä töihin -sivut vammaisten opiskelijoiden tueksi

Esteettä töihin -verkkosivusto on luotu vammaisten korkeakouluopiskelijoiden työelämään siirtymisen tueksi. Sivustolla tarjotaan tietoa valtakunnallisesti ja saavutettavasti korkeakouluopiskelijoille, työnantajille ja ohjaajille.

Esteettömyydellä viitataan fyysiseen ja rakennettuun ympäristöön. Käsite kattaa muun muassa kulkuväylät, opasteet,

www.esteettatoin.fi/

rakennukset, julkiset liikennevälineet ja ulkoalueet.

Verkkosivusto on luotu ESR:n rahoittamassa Tarinoista voimaa -hankkeessa. Hankkeen toteuttajina ovat toimineet Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämisspallut HY+, Invalidiliitto ry, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Kynnys ry. Vates-säätiö oli mukana hankkeen ohjausryhmässä.

Miten rekrytoida esteettömästi?

Vammasin (Vammaisten lasten ja nuorten säätiö) Vahti-hankkeessa (2016 - 18) kehitetylle Esteetön rekrytointi -sivustolle on kerätty vinkkejä ja tarkistuslistoja, jotka ohjaavat yrityksiä tarkastelemaan rekrytointikäytäntöjensä eri vaiheita esteettömyyden näkökulmasta. Ideana on, että rekrytoinnilla hankitaan organisaatioon parasta mahdollista osaamista: esteettömyys on siis keino laajentaa potentiaalista hakijajoukkoa.

Työhönoton esteettömyys ei kosketa vain pientä, marginaalista joukkoa, sillä noin 15 prosentilla väestöstä on jokin

esteetonrekrytointi.fi/

vamma. Fyysisten ja aistivammojen lisäksi vammoihin voidaan lukea esimerkiksi neurokognitiiviset erityispiirteet (ADHD, autismin kirjo) ja oppimisvaikeudet.

Sivustolla kerrotaan eri vaiheista, kuten työpaikkailmoituksen laadinnasta, ilmoituskanavista, työnhakutavoista, haastattelusta ja työntekijän valinnasta. Voit lukea myös Ratko-menetelmästä, jolla työtehtäviä voidaan jakaa, jolloin työntekijän varsinaiseen työn sisältöön kuulumattomista tehtävistä saadaan ehkä uusi työtehtävä jollekulle toiselle.

TOIMI-työvalmennussäätiöstä Vatesin 46. taustayhteisö

Joulukuussa 2018 mukaan liittynyt TOIMI-työvalmennussäätiö on Vatesin 46. taustayhteisö. Säätiö toimii Ylä-Savossa. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa valmentautujien työ- ja toimintakykyä sekä mahdollisuutta hyvään elämään. Säätiöllä on Iisalmessa ja Kiuruvedellä monipuolisia työ- ja oppimisympäristöjä niin työhakija-asiakille, opiskelijoille kuin kuntoutujillekin.

Lisätietoja: www.toimisaatio.fi

TOIMI-työvalmennussäätiö on yksityinen ja voittoa tavoittelematon, yleishyödyllinen toimija. Säätiön toiminta käynnistyi vuoden 2013 alussa.

Tie työelämään -sivustolla uutta tietoa työnantajille

Osatyökykyisille tie työelämään (OTE) -kärkihankkeen rahoittama Tie työelämään -verkkopalvelu osatyökykyisten tueksi sisältää ajantasaisesti tietoa ammattilais-ten, osatyökykyisten ja yritysten käyttöön. Sivulle on nyt luotu uusi osio, ”Työtä kykyjesi mukaan”, josta löytyy kattavasti muun muassa blogikirjoituksia, yritystarinoita ja työntekijöiden kertomuksia. Osion tavoitteena on rekrytointia tukevien palvelujen (muun muassa työkokeilujen, palkkatuen,

tietyoelamaan.fi/tyota-kykyjesi-mukaan/

työhönvalmennuksen ja työolojen järjestelytuen) tunnetuksi tekeminen työnantajille.

Vates on ollut mukana Tie työelämään -sivuston kehittämisessä ja sisällöntuotannossa. Työtä kykyjesi mukaan -osion ovat tuottaneet Varsinais-Suomen ELY-keskus, Suomen Yrittäjät, Elinkeinoelämän Keskusliitto, Keskuskauppakamari, TE-toimistot ja ministeriöt (STM ja TEM).

Vates tutkii kuntien työllistymispalveluita

Vates on aloittanut Kunnallissalan kehittämissäätiön (KAKS) rahoittaman tutkimushankkeen, jonka tarkoituksena on selvittää, miten kunnissa pystytään tuottamaan laadukkaita työllistymistä tukevia palveluja erityistä tukea tarvitseville henkilöille. ”Kuntien vaikuttavat työllistämispalvelut”-tutkimuksen kohteena ovat työllistämisyksiköiden tarjoamat palvelut ja ensisijaisesti niiden toimintamallin ja ohjauksen laadullisella parantamisella saavutettava vaikuttavuus.

Päivittyvää tietoa hankkeen vaiheista voit lukea sivulta www.vates.fi -> **hankkeet**

Tutkimushankkeessa tarkastellaan lähemmin viittä kuntaa ja lisäksi tehdään laajempi kyselytutkimus. Tavoitteena on tuottaa tietoa kuntien päätöksentekoon ja työllistämisyksiköiden toimintamallien kehittämiseen.

Pilottialueena toimii Lahti ja yhteistyökumppanina Lahden Työn Paikka Oy. Pilottialueella testataan tutkimuksen laadullisen aineiston keräys- ja analysointimenetelmät ja muokataan niitä tarpeen vaatiessa muita case-alueita varten.

Työttömien Keskusjärjestön ja Vatesin aktiivimallikyselyn tulokset

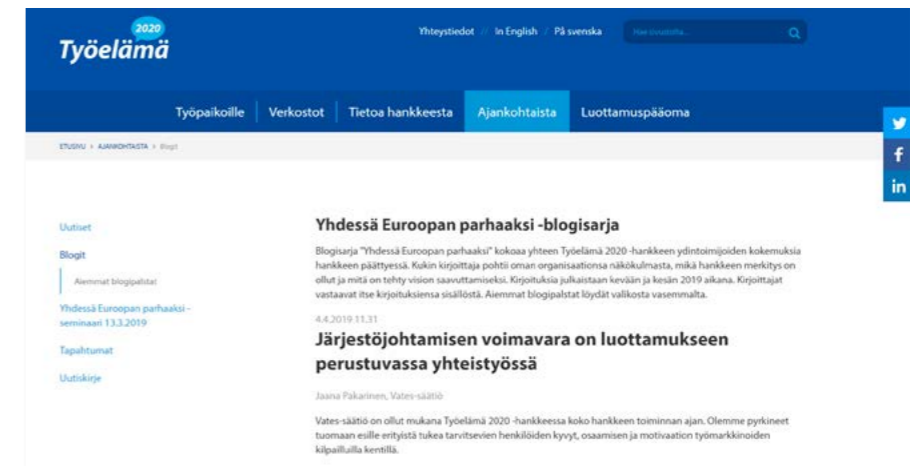
Työttömien Keskusjärjestö ja Vates-säätiö kysyivät alkuvuodesta järjestöiltä, millaista aktiivihdon täyttävää toimintaa heillä on. Lisäksi selvitettiin mitä muuta sellaista toimintaa heillä on, mikä edistää työttömän työllistymistä.

Kyselyn vastaukset osoittavat, että yhteistyössä järjestöjen kanssa voidaan nopeastikin lisätä aktiivihdon täyttävää työl-

listymistä edistäviä palveluita eri puolella maata. Näitä kannattaa edelleen mallintaa ja pilotoida joustavasti eri TE-toimistojen toiminta-alueilla.

Selvitys ei ole kannanotto aktiivimallin puolesta, vaan nostaa esiin järjestöjen merkitystä työllistymistä edistävien palvelujen tuottajana.

Lue kyselyn tuloksista: www.vates.fi/uutiset/2019/tyottomien-keskusjarjesto-ja-vates-saatio-selvittivat-jarjestoilla-on-osaamista-ja-valmiutta-aktiivimallin-ehdot-tayttavaan-toimintaan.html

TYÖELÄMÄ 2020 -hanke – Vates-säätiön kokemuksia

Työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima Työelämä 2020 -hanke päättyi syksyllä. Vates on ollut yksi hankkeen ydintoimijoista koko sen toiminnan ajan. Vatesin toimitusjohtaja **Jaana Pakarinen** summaa kokemuksiamme blogikirjoituksessaan. Pakarinen kirjoittaa, että **järjestöjohtamisen voimavara on luottamukseen perustuvassa yhteistyössä.**

Lue Jaanan blogikirjoitus: www.tyoelama2020.fi/ajankohtaista/blogit

”Työelämä 2020 -hankkeen yhtenä päätavoitteena on ollut luottamuksen ja yhteistyön nostaminen voimavaraksi työelämän murroksessa. Järjestötyössä yhteistyö on aina ollut perusvoimavara, empatia on toiminut luottamuksen rakentajana ja johtaminen on toiminut vakauttajana muutoksissa. Näin toimien jatkamme yhteistyötä luottamuksen ja yhteistyön rakentajina työelämän murroksessa.”

Yritystä!-hankkeelta MunDuuni-toimintamalli

Yritystä!-hankkeen (2016-19) tavoitteena on ollut edistää vammaisten henkilöiden työelämäosallisuutta yrittäjyyden keinoin. Yrittäjyyden avulla vammaiset henkilöt voivat toteuttaa itseään ja olla osallisena yhteiskunnassa. STEAn rahoittamaa hanketta hallinnoi Invalidiliitto.

Hanke sai jatkoa vuodeksi 2019, jolloin toiminnassa panostetaan MunDuuni -yrit-

täjyyden toimintamallin juurruttamiseen kumppanijärjestöihin. Tavoitteena on myös vaikuttaa yhteiskuntaan ja edistää vammaisten henkilöiden itsensä työllistämistä siirtämällä toimintamallin periaatteet myös julkisten palvelujen piiriin yhdeksi työkaluksi yrittäjyysneuvontaan. Vates on mukana hankkeen ohjausryhmässä.

Katso sarjakuva MunDuuni-toimintamallista:

www.invalidiliitto.fi/sites/default/files/2019-02/mun_duuni_sarjakuva_web.pdf

MunDuuni-toimintamalli pdf-julkaisuna:

www.invalidiliitto.fi/sites/default/files/2018-12/MunDuuni_www.pdf

Tulisielu-tunnustus Lea Nikulalle

Vates-säätiön vuosittain myöntämän Tulisielu-tunnustuksen sai sosiaalisen työllistymisen kehittämispäällikkö Lea Nikula Nuorten Ystävistä.

– Lea Nikula on monessa mukana oleva vaikuttaja. Hänen monialaisuutensa kuuluvat myös tutkimuksen tekeminen sekä aktiivinen vaikuttamistyö. Hän on työssään aina katsonut myös toimialansa tuttujen toimijoiden ulkopuolelle, hakenut uusia kumppanuuksia ja pyrkinyt kehittämään

alan toimintaa, Vates-säätiön hallituksen jäsen, yhteiskuntasuhdejohtaja Laura Andersson Invalidiliitosta avasi tunnustuksen perusteluita.

Tulisielu-kunniakirja annettiin Vates-päivillä 15.5. Tiedekeskus Heureka.

ERILAINEN MINGLE jälleen Porissa

Osana SuomiAreena-tapahtumaviikkoa pidettävä Erilainen Mingle järjestetään Keski-Porin kirkossa 15.7. Luvassa on tuttuun tapaan kokempuhevuoja, musiikkia ja ilmaista hävikkiruokaa. Tilaisuudessa rohkaistaan kohtaamisiin ja keskusteluihin matalalla kynnyksellä. Ei pönötystä, vaan rentoa

kokemusten vaihtoa arvokkaassa ja tilavassa miljöössä!

Erilaisen Minglen järjestävät Suomen evankelis-luterilainen kirkko sekä valtakunnalliset ja paikalliset järjestötoimijat, kuten SOSTE, Tatsi, Mielenterveyden keskusliitto, Sininauhaliitto, Vates-säätiö ja Porin Hyvis. Vapaa pääsy.

Kyvyt käyttöön -lehtien ilme päivitettiin

Kyvyt käyttöön -lehtiperheen ilmettä on uudistettu kevyesti. Kyvyt käyttöön -päälehden ja sen Extra-numeroiden ilme haluttiin yhtenäistää, jotta ne tunnistettaisiin saman julkaisijan lehdiksi.

Uudistus aloitettiin Yhteinen vaikuttamistyö -Extrasta (lehdestä sivulla 26), ja tämä lehti on en-

simmäinen uuden ilmeen mukainen Kyvyt käyttöön -lehti.

Kyvyt käyttöön ilmestyy edelleen kahdesti vuodessa ja se postitetaan kotiin. Kyvyt käyttöön Extra ilmestyy teemottain 1-2 kertaa vuodessa ja sitä jaetaan mm. tilaisuuksissa. Sitä ei toistaiseksi voi tilata vakituisesti.

Myös Kyvyt käyttöön -lehden sisältöä uudistetaan kevyesti tänä vuonna.

VATES-SÄÄTIÖ

Vates-säätiö sr on asiantuntijaorganisaatio, joka edistää vammaisten, pitkäaikaissairaiden tai osatyökykyisten henkilöiden yhdenvertaista työllistymistä, siirtymää avoimille työmarkkinoille, työhön kuntoutumista sekä sosiaalisen työllistämisen toimialan yksiköiden toimintamahdollisuuksia. Toiminta on valtakunnallista.

Vates-säätiöllä on tällä hetkellä 46 taustayhteisöä. Taustayhteisöt ovat valtakunnallisia vammaisjärjestöjä ja niiden alueellisia yhdistyksiä sekä erityishuollon kuntayhtymiä ja työllistämispalveluita tuottavia toimijoita.

Avain-säätiö sr	Lihastautiliitto ry
Buusti ry	Meriva sr
Caritas-Säätiö sr	Mielenterveyden keskusliitto ry
Epilepsialiitto ry	Neuroliitto ry
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Nuorten Ystävät ry
Eteva kuntayhtymä	Näkövammaisten liitto ry
Filha ry	Parik-säätiö sr
Förbundet De Utvecklingsstördas Vål, FDUV	Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry
Hengitysliitto ry	Puustellin tuki ry
Invalidiliitto ry	Päijät-Hämeen Hengitysyhdistys ry
Kanta-Hämeen Hengitys ry	Raina-säätiö sr
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry	Rinnekotii-Säätiö sr
Kehitysvammaliitto ry	Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Kevama Oy	Silta-Valmennusyhdistys ry
Kiipulasäätiö sr	Sininauhaliitto ry
Kokkotyö-säätiö	Suomen CP-Liitto ry
Kuntoutussäätiö sr	Suomen Klubitalot ry
Kuuloliitto ry	Suomen Mielenterveysseura ry
Kuurojen Liitto ry	TITRY ry
Kuurojen Palvelusäätiö sr	TOIMI-työvalmennussäätiö sr
Kärkulla Samkommun	Turun Seudun Hengitysyhdistys ry
Lahden Työn Paikka Oy	Uudenmaan Vammaispalvelusäätiö sr
Laptoote-Säätiö sr	Yritystaito Oy

YHTEYSTIEDOT

Vates-säätiö sr
Oltermannintie 8,
00620 Helsinki
PL 40, 00621 Helsinki

vates-saatio@vates.fi
www.vates.fi
www.valityomarkkinat.fi

Henkilöstö

Sähköpostit muotoa
etunimi.sukunimi@vates.fi

Huom! Lank numerot eivät enää ole käytössä, eikä toimistoon ole keskusnumeroa.

Jaana Pakarinen
Toimitusjohtaja
0400 764 793

Marianne Pentikäinen
Johdon sihteeri
Yleishallinto ja verkkoviestintä
044 743 1929

Niini Aalto
Järjestöavustaja
044 589 7655 (vain tekstiviestit)

Tarja Haili-Kilpiö
Palvelusihteeri,
Tapahtumat, koulutukset ja projektit, Kyvyt käyttöön -verkosto
Laskutusasiat
044 275 4801

Tiina Jäppinen (opintovapaalla)
Viestintävastaava

Anne Kallio
Tutkija
044 546 4987

Anne Korhonen
Kehittämiskoordinaattori
Työhönvalmennus ja ammatillinen kuntoutus
045 676 5473

Jukka Lindberg
Kehittämispäällikkö, elinkeinot
040 541 9493

Annemaria Ojanperä
Viestintäsuunnittelija
044 705 5422

Teppo Rautjärvi
Asiantuntija, lakiasiat
050 465 2740

Kaija Ray
Kehittämispäällikkö, osaaminen
0440 724 944

Meeri Riihelä
Hankeharjoittelija, KeKo-hanke
044 773 5708

Tuuli Riisalo-Mäntynen
Hankekoordinaattori,
KeKo-hanke
0440 396 848

Ella Rytönen
Toimistoapulainen
044 369 8649

Kati Savela
Viestintävastaava
044 587 9568

Pasi Ylipaavaniemi
Taluspäällikkö
044 521 2133

Posti Green

Kehitetään ja vaikutetaan yhdessä!

EDISTÄMME

vammaisten, osatyökykyisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden tasavertaista mahdollisuutta työelämään.

TOIMIMME

Yhteistyössä julkishallinnon, elinkeinoelämän ja osatyökykyisiä työllistävien ja työllistymistä edistävien organisaatioiden kanssa. Kehitämme heidän kanssaan työllistämismuotoja ja alan toimijoiden omaa toimintaa.

RAKENNAMME

uutta tietoa työllistymisen tueksi ja sovellamme olemassa olevaa verkostojemme avulla.

Jaaj vahvista asiantuntemustasi. Tule mukaan kehittämissyryhmiin.

www.vates.fi → etusivulta **verkostot**-valikko

Vates
säätiö sr

Tilaa uutiskirjeitämme:

uutiskirje.vates.fi

Seuraa meitä:

- facebook @vatessaatio
- twitter @kyvytkayttoon
- instagram @vatessaatio/
- YouTube → Vates-säätiö sr

www.vates.fi